

MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM

Doğu Cephesi	3
Güney Cephesi	4
Batı Cephesi.....	5
Mudanya Ateşkes Antlaşması	14
Lozan Barış Antlaşması	15
Sanat ve Edebiyatımızda Kurtuluş Savaşımız.....	18
Etkinlik ve Test Çalışmaları.....	19

ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

Atatürk İlkelerinin Tanımı ve Nitelikleri	30
Atatürk İlkeleri.....	31
Siyasi Alanda Yapılan İnkılâplar	39
Hukuk Alanında Yapılan İnkılâplar.....	43
Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılâplar	46
Toplumsal Alanda Yapılan İnkılâplar	49
Ekonomi Alanında Yapılan İnkılâplar	52
Sağlık Alanında Yapılan İnkılâplar.....	55
Cumhuriyetin Kazandırdıkları ve Atatürk'ün Hedefi.....	56
Atatürk İlke ve İnkılaplarının Dayandığı Esaslar	57
Etkinlik ve Test Çalışmaları.....	58

MİLLÎ BİR DESTAN YA İSTİKLAL YA ÖLÜM

I. Dünya Savaşı sonrası imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması ile başlayan işgallere Osmanlı yönetimi kayıtsız kalmıştır. Bunun üzerine Türk halkı harekete geçerek Millî Mücadele'yi başlatmıştır. Türk halkı "Ya istiklal ya ölüm" parolasıyla vatan topraklarını korumak için işgalci güçlere karşı savaşmıştır. Millî Mücadelede üç cephe savaşmıştır.

	DOĞU CEPHESİ	GÜNEY CEPHESİ	BATI CEPHESİ
DÜŞMAN	Ermeniler	Fransızlar ve Ermeniler	Yunanlılar (Rumlar)
ORDU DURUMUMUZ	15. Kolordu, Osmanlı'dan kalan ordu (Kazım Karabekir)	Kuvayı Milliye	TBMM tarafından Düzenli Ordu kuruldu
HANGİ ANTLAŞMA İLE CEPHE KAPANDI	Gümrü Antlaşması	Ankara Antlaşması	Mudanya Ateşkes Antlaşması

A. Doğu Cephesi

Düşman - Ermeniler

I. Dünya Savaşı'nda Doğu Anadolu Bölgesi İtilaf Devletlerince gizli antlaşmalarla Çarlık Rusya'ya ve verilmiştir. Ancak 1917 Bolşevik ihtilali sonrası Çarlık yönetimi yıkılmış ve Sovyet Rusya kurulmuştur. Sovyet Rusya, I. Dünya Savaşı'ndan Brest Litovsk Antlaşması ile çekilmiş ve Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası Ermeniler Erivan merkezli bir devlet kurmuştur. Bu devletin amacı Doğu Anadolu Bölgesinden başlayıp Çukurova'yı (Adana) içine alan Büyük Ermenistan'ı kurmaktır.

I. Dünya Savaşı sonrasında İngilizlerin desteğini alan Ermeniler, Doğu Anadolu'yu ele geçirmek için harekete geçmiştir. Bu gelişme üzerine Mondros'a uymayıp orduları terhis etmeyen Kazım Karabekir komutasındaki Türk ordusu (Osmanlı'dan kalan ordu) 28 Eylül 1920'de harekete geçti. Direnemeyen Ermeniler barış istedi ve Gümrü Barış Antlaşması imzalandı.

Örnek Soru

Millî Mücadelede Doğu Cephesinde Ermenilerle savaşılmıştır. Ermenilerin amacı Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Erivan merkezli kurdukları Ermenistan Devleti'ne Doğu Anadolu'yu da dahil etmektir. Kazım Karabekir komutasındaki Türk ordusu Ermenileri yenmiş ve Ermeniler barış istemek zorunda kalmıştır. 3 Aralık 1920 tarihinde Gümrü Antlaşması imzalanmıştır.

Doğu Cephesi ve Gümrü Antlaşması ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Milli Mücadelede ilk kapanan cephe dir.
- B) Gümrü Antlaşması ile doğu sınırimız çizilmiştir.
- C) Ermenistan, TBMM'yi tanıyan ilk devlet olmuştur.
- D) Doğu Cephesi, TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısını kazandığı cephe dir.

Biz Çözdük

A, C ve D şıklarında verilen bilgiler Doğu cephesi ve bu cephede imzalanan Gümrü Antlaşması ile ilgili doğru bilgilerdir.

B şıkında verilen bilgi ise Gümrü Antlaşması'nda değil Sovyet Rusya ile yapılan Moskova Antlaşması'nda alınan bir karardır. Gümrü Antlaşması'nda doğu sınırimız çizilmemiş, belirlenmiştir.

Cevap: B

Gümrü Barış Antlaşması (3 Aralık 1920)

a. Maddeleri

- Türk Hükümeti ile Ermenistan arasındaki sınır, Aras Nehri ve Çıldır Gölü olacak.
- Kars, Sarıkamış, Kağızman ve Iğdır TBMM'ye bırakılacak.
- Ermenistan, Sevr Antlaşması'nı tanımayacak.
- Ermeniler, Doğu Anadolu'daki isteklerinden vazgeçecektir.

b. Sonuçları ve Önemi

- Antlaşma ile Doğu Cephesi kapanmıştır. Buradaki askerler Güney ve Batı Cephelerine kaydırılmıştır.
- TBMM'nin uluslararası alanda imzaladığı ilk antlaşmadır.
- TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısıdır.
- Doğu sınırimız belirlenmiştir.
- TBMM'yi tanıyan bir devlet Ermenistan'dır.
- Ermenistan, Sevr'in geçersizliğini tanıyan ilk devlet olmuştur.
- Siyasi bir sözleşmede ilk kez "Türkiye Devleti" ifadesi yer almıştır.

B. Güney Cephesi

Düşman: Fransızlar ve Ermeni Çeteleri

Dikkate Al

Bu cephede Düzenli Ordu kurulamamış, Kuvayı Milliye birlikleri ile düşmana karşı mücadele edilmiştir.

Mondros Ateşkesi'nden sonra Antep, Urfa, Maraş ve Adana İngilizler tarafından işgal edilmiş, daha sonra bölge Fransızlara bırakılmıştır. Fransızlar da işgaller de Ermenileri de kullanmıştır.

Fransızlar, Suriye'den getirdikleri Ermenilerle Hatay'ı işgal etmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın ilk kurşunu Hatay Dört Yol'da Fransızlara karşı atılmıştır.

Kuvayı Milliye birlikleri Maraş, Urfa ve Antep'te düşmana karşı önemli savaşlar vermiştir.

Sütcü İmam - Maraş

Şahin Bey - Antep

Ali Saip Bey - Urfa

ŞEHİR	LİDER	KURTULUŞ	UNVAN TARİHİ
Maraş	Sütcü İmam	12 Şubat 1920	Kahraman (7 Şubat 1973)
Urfa	Ali Saip Bey	11 Nisan 1920	Şanlı (12 Haziran 1984)
Antep	Şahin Bey	25 Aralık 1921	Gazi (6 Şubat 1921)

Güney Cephesi, Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921) ile kapanmıştır. Ankara Antlaşması ile Hatay hariç güney sınırlarımız çizilmiştir.

C. Batı Cephesi

Düşman: Yunan ordusu (Rumlar)

Dikkate Al

TBMM'nin düzenli ordu kurduğu tek cephe dir.

Örnek 1

Batı Cephesi'nde Kuvayı Milliye'nin yerine Düzenli Ordu birlikleri kurularak mücadele edilmiştir.

Kuvayı Milliye'nin yerine Düzenli Ordu kurulmasında;

- Yunan ilerleyişini durduramayıp sadece yavaşlatması
- İtilaf Devletlerinin desteğini kazanmaları
- Belli bir otoriteye bağlı kalmak istememesi
- Düzenli orduya katılmak istememesi
- Kendi adaletini kendisinin sağlaması

durumlarından kaç tanesi etkili olmuştur?

A) 2

B) 3

C) 4

D) 5

Sen Çöz 1

KUVAYI MİLLİYE'nin

Hizmetleri:

- Meclis açılmadan önce düşmanla mücadele etmiştir.
- TBMM'ye karşı çıkan isyanları bastırarak meclisin varlığını korumuştur.
- Halk arasında millî şuurun canlanmasına yardımcı olmuştur.

Kaldırılma Nedenleri:

- Kuvayı Milliye'nin düşman ilerlemesini durduramaması
- Sadece kendi bölgelerini korumaya çalışmaları
- Kuvayı Milliye'nin belli bir otoriteye bağlı olmak istememesi
- Kuvayı Milliye'nin kendi adaletini kendinin sağlaması
- Kuvayı Milliye'nin halktan zorla asker, silah, yiyecek toplaması

Dikkate Al

Kuvayı Milliye Birliklerinin *Gediz Muharabesi*'nden Yunan ordusuna yenilince düzenli orduya geçiş hızlanmıştır.

a. Batı Cephesi'ndeki Savaşlar

1) I. İnönü Savaşı (6 - 10 Ocak 1921)

Saldıran: Yunan Ordusu

Savaşın Nedenleri

- Ankara'yı ele geçirip millî mücadeleye son vermek.
- Sevr Antlaşması'nı TBMM'ye zorla kabul ettirmek.
- Gücünü İtilaf Devletleri'ne gösterip daha fazla yardım almak.
- Çerkez Ethem İsyanı'ndan faydalanmak.

Sonuç: Yunan ordusunun saldırmasıyla başlayan savaşı düzenli ordu kazanmıştır.

Savaşın Sonuçları

- Düzenli ordunun ilk başarısıdır.
- Orduya ve TBMM'ye halkın güveni artmıştır. (Ulusal sonuç)
- Londra Konferansı toplandı. (Uluslararası sonuç)
- Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalandı. (Uluslararası sonuç)
- Afganistan'la Dostluk Antlaşması imzalandı. (Uluslararası sonuç)
- İstiklal Marşı kabul edildi. (Ulusal sonuç)
- Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası) kabul edildi. (Ulusal sonuç)
- Albay İsmet Bey (İnönü) generalliğe terfi etti. (Ulusal sonuç)
- İstiklal Mahkemeleri kaldırıldı. (Ulusal sonuç)

Örnek Soru

I. İnönü Savaşı 6-10 Ocak 1921 tarihleri arasında Düzenli Ordu birlikleri ile Yunan ordusu arasında meydana gelmiştir. Savaşı Düzenli Ordu birlikleri kazanmıştır. Bu savaşın kazanılmasında sonra ulusal alanda ve uluslar arası alanda bazı gelişmeler yaşanmıştır.

- I. Londra Konferansının toplanması
- II. Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması'nın yapılması
- III. İstiklal Marşı'nın kabulü

Durumlarından hangileri uluslar arası alanda gerçekleşen olaylardır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

Biz Çözdük

I. ve II. Öncülde verilen sonuçlar uluslar arası alanda gelişmelerdir. Ancak İstiklal Marşı'nın kabulü (III. Öncül) ulusal alanda bir gelişmedir.

Cevap: A

a. Londra Konferansı (23 Şubat - 12 Mart 1921)

Toplanma Amacı: Sevr Antlaşması'nı biraz yumuşatıp TBMM'ye kabul ettirmek. Yunan ordusuna zaman kazandırmaktır.

Dikkate Al

İtilaf Devletleri görüş ayrılığı oluşturmak için toplantıya hem TBMM'yi hem de İstanbul Hükümeti'ni davet etmiştir. Konferansa İstanbul Hükümeti adına Tevfik Paşa, TBMM adına Bekir Sami Bey katılmıştır.

İstanbul Hükümeti temsilcisi Tevfik Paşa "Ben, sözü Türk milletinin gerçek temsilcisi olan TBMM baş delegesine bırakıyorum" demiştir.

Tevfik Paşa, söz hakkını TBMM'ye bırakınca görüş ayrılığı ve çatışma yaşanmamıştır.

TBMM, Misak-ı Milli'yi İtilaf Devletleri de Sevr Antlaşmasını savunmuş, bir sonuç alınamadan konferans dağılmıştır.

Ahmet Tevfik Paşa

Bekir Sami Bey

Konferansın Sonuçları

- TBMM, İtilaf Devletlerince resmen tanındı.
- Misak-ı Milli, dünya kamuoyuna duyuruldu.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, konferanstan bir sonuç alınamayacağını tahmin etmesine rağmen barış yanlısı olduğumuzu göstermek konferansa temsilci göndermiştir.

b. Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır. Ortak düşmana karşı işbirliği için imzalanmıştır.

Maddeler

- Bir tarafın tanımadığı bir Antlaşmayı diğeri de kabul etmeyecek.
- Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusya arasında imzalanmış antlaşmalar geçersiz sayılacak.
- Sovyet Rusya, TBMM'ye askeri ve ekonomik yardım yapacak.
- Sovyet Rusya, kapitülasyonların kaldırılmasını kabul edecektir.
- Sovyet Rusya, Misakı Milli'yi tanıyacaktır.

Antlaşmanın Önemi

- TBMM'yi tanıyan ilk batılı, Avrupa devlet Sovyet Rusya'dır.
- Misak-ı Milli'den ilk taviz verilmiştir. Batum
- Doğu sınırimız çizilmiştir.

c. Afganistan'la Dostluk Antlaşması

TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan olmuştur.

d. İstiklal Marşı'nın Kabulü (12 Mart 1921)

Türk Milleti'nin bağımsızlığını, milli ve manevi duygularını ifade eden bir milli marş düşüncesi üzerine bir Milli Marş yarışması düzenledi. Mehmet AKİF'in Türk ordusuna armağan ettiği "İstiklal Marşı" seçildi.

Unutma!

İstiklal Marşı'nın ilk iki kıtası, Osman Zeki ÜNGÖR tarafından bestelenmiştir.

II. İnönü Savaşı (23 Mart - 1 Nisan 1921)

II. İnönü Savaşı'nda Orduların Durumu

	Tüfek	Ağır Makineli Tüfek	Hafif Makineli Tüfek	Top	Kılıç
TÜRK ORDUSU	30108	235	55	102	4435
YUNAN ORDUSU	41150	720	3134	220	2000

Savaşın Nedenleri

- Londra Konferansı'ndan bir sonuç alınamaması
- Yunan ordusunun Ankara'yı ele geçirmek ve Sevr Antlaşması'nı TBMM'yi kabul ettirmek istemesi
- Yunan ordusunun I. İnönü Savaşı'nın intikamını almak istemesi

İnönü bölgesinde yapılan savaşı Türk Ordusu (düzenli ordu birlikleri) kazanmıştır. Yunan ordusunun durumundan yararlanmak isteyen İsmet Paşa (İnönü) Aslıhanlar ve Dumlupınar bölgesinde düşmana karşı taarruz (saldırı) girişiminde bulunmuş ama başarılı olamamıştır. Bu durum, Türk ordusunun daha saldıracak güçte olmadığını gösterir.

Savaşın Sonuçları

- Savaşı Türk ordusu kazandı.
- Mustafa Kemal, İsmet Paşa'ya gönderdiği telgrafta "Siz orada yalnız düşmanı değil, Türk milletinin makus (kötü) talihini de yendiniz." demiştir.
- İtalyanlar Anadolu'dan çekilmeye başladı.

3. Kütahya - Eskişehir Savaşı (10 - 24 Temmuz 1921)

Savaşın Nedeni - Sonucu

- Türk ordusunun taarruz gücünün olmadığını gören Yunan ordusu güçlü bir orduyla saldırıya geçti ve başarılı oldu.
- Mustafa Kemal'in emriyle düzenli ordu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiştir.

Dikkate Al

Bu savaş Batı Cephesi'ndeki kaybedilen tek savaştır.

Savaşın Sonuçları

- Halkta, orduda ve mecliste panik başlamıştır.
- Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme gelmiştir.
- Yeniden Kuvayı Milliye'ye dönülmesi düşünülmüştür.
- Mustafa Kemal'e tepkiler artmıştır.
- Başkomutanlık Yasası çıkarılmıştır.
- Tekalif-i Milliye Emirleri yayınlanmıştır.
- 15 - 21 Temmuz 1921 Maarif Kongresi toplandı (Eğitime verilen önem)

Örnek 2

II. İnönü Savaşı kazanıldıktan sonra Türk Ordusu (Düzenli Ordu birlikleri) Aslıhanlar ve Dumlupınar bölgesinde taarruz girişiminde bulunmuş ama başarılı olamamıştır. Bu durum üzerine Yunan ordusu Temmuz 1921'de yeniden saldırıya geçmiş ve Kütahya-Eskişehir Savaşlarında Türk ordusu yenilmiş ve Mustafa Kemal'in emri ile Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiştir.

Bu yenilgi ile birlikte oluşan durumlara aşağıdakilerden hangisi örnek olarak verilemez?

- A) Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme gelmiştir.
- B) Düzenli Ordu'dan yeniden Kuvayimilliyeye dönülmesi düşünülmüştür.
- C) TBMM Hükümeti Londra Konferansı'na davet edilmiştir.
- D) Başkomutanlık Yasası çıkarılmıştır.

Sen Çöz 2

Örnek 3

- I. Gümrü Antlaşması'nın imzalanması
- II. Ankara'da Maarif Kongresinin toplanması
- III. Londra Konferansı'nın toplanması

Olaylarının kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I, II ve III
- B) II, III ve I
- C) I, III ve II
- D) III, I ve II

Sen Çöz 3

a. Başkomutanlık Yasası (5 Ağustos 1921)

Kütahya - Eskişehir Savaşı'ndaki yenilgi üzerine Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesi istendi. Başkomutanlık yetkisi ile 3 ay süresiyle meclisin yasama ve yürütme yetkileri Mustafa Kemal'e verilmiştir. Yasama ve yürütme yetkilerinin verilme sebebi, hızlı karar alıp uygulayabilmektedir.

Unutma!

Mustafa Kemal, Amasya Genelgesi'nden sonra istifa ettiği askerlik görevine yeniden dönmüştür.

b. Tekalif-i Milliye Emirleri (7 -8 Ağustos 1921)

Sakarya Meydan Savaşı öncesinde Türk ordusunun silah, cephane, yiyecek ve giyecek ihtiyacını karşılamak için bedeli daha sonra ödenmek şartıyla halktan toplanan zorunlu yardımlardır.

- Her ilçede birer Tekalif-i Milliye Komisyonu kurulacaktır.
- Halkın elindeki silah ve cephane orduya verilecek
- Her aile bir askeri giydirecek.
- Yiyecek, giyecek ve motorlu taşıtlar ile binek hayvanların belli bir kısmına el konulacaktır.
- Kasatura, kılıç, mızrak ve eyer yapabilen tüm zanaatkarlar isim ve yeteneklerini komisyonlara yazdıracaktır.
- Halkın elinde kalan motorlu taşıtlar her ay en az 100 km askeri ulaşım yapacaktır.
- Yardımları düzenli toplayabilmek amacıyla İstiklal Mahkemeleri yeniden kurulacaktır.

Dikkate Al

Toplanan yardımlar Sakarya Meydan Savaşı'na yetişmemiş, Büyük Taarruz'da kullanılmıştır.

Unutma!

Millî Mücadele sonrası yapılan yardımların iadesi konusu gündeme gelmiş ama Aziz Türk Milleti, "vatanımıza ve askerimize helal olsun" diyerek almamıştır.

c. Maarif (Eğitim) Kongresi (15 Temmuz 1921)

Eğitim, Mustafa Kemal'in büyük önem verdiği alanlardan biridir. Çünkü bir milletin geleceği üzerinde eğitimin oynadığı rol çok büyüktür.

Kütahya, Eskişehir Savaşı devam ederken, 15 Temmuz 1921'de Ankara'da 180 öğretmenin katılımıyla Maarif Kongresi yapılmıştır. Bir hafta süren kongrede yeni kurulacak devletin eğitim politikasının nasıl olacağını belirlenmiştir.

Eğitimdir ki bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüce bir sosyal toplum hâlinde yaşatır veya bir milleti esaret ve sefalete terk eder.

Mustafa Kemal Atatürk

Dikkate Al

Yapılan kongre Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önemi gösterir.

4. Sakarya Meydan Savaşı (23 Ağustos - 13 Eylül 1921)

	Piyade	Süvari	Ağır Makineli Tüfek	Hafif Makineli Tüfek	Top	Uçak
TÜRK ORDUSU	45000	5000	525	345	181	3
YUNAN ORDUSU	88000	1500	685	2085	368	18

Sakarya Meydan Savaşı Öncesi Orduların Durumu

Yunan ordusu, son ve büyük darbeyi vurup Ankara'yı ele geçirmek ve kesin başarıyı elde etmek amacıyla saldırıya geçmiştir.

Mustafa Kemal'in "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. Bu sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla sulanmadıkça terk olunamaz..." sözüyle oluşan ve Dünya Savaşı Tarihi'ne Topyeküp Savaş taktiği olarak giren taktikle savaş kazanılmıştır.

Dikkate Al

Sakarya Meydan Savaşı 22 gün 22 gece sürmüştür.

Unutma!

Sakarya Meydan Savaşı, Dünyanın en uzun süren meydan savaşıdır.

Savaşın Sonuçları

- 1683 II. Viyana Kuşatması'ndan beri devam eden Türk geri çekilmesi durmuştur.
- Yunan ordusu savunmaya çekilmiş, düzenli ordu saldırıya geçecektir.

Dikkate Al

Sakarya Meydan Savaşı, Millî Mücadeledeki son savunma savaşımızdır.

- Fransa ile Ankara antlaşması imzalandı.
- Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması imzalandı.
- İtalya, Anadolu'yu tamamen terk etti.
- Mustafa Kemal'e gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi verildi.
- İngiltere ile esir değişimi antlaşması yapıldı.

Örnek Soru

Batı Cephesi'nde Düzenli Ordu birlikleri Yunan ordusu ile beş tane savaş yapmıştır.

	Bilgi	D-Y
1	Sakarya Meydan Savaşı Düzenli Ordu'nun son savunma savaşıdır.	
2	I. İnönü Savaşı sonunda Fransa ile Ankara Antlaşması imzalanmıştır.	
3	Kütahya - Eskişehir Savaşı sırasında Ankara'da eğitim kongresi yapılmıştır.	

Bilgilerinin D-Y şeklindeki cevaplarının doğru hali aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
A)	D	Y	Y
B)	Y	Y	D
C)	D	Y	D
D)	Y	D	Y

Biz Çözdük

1. bilgi doğru bilgidir.
2. bilgi: Fransa ile yapılan Ankara Antlaşması I. İnönü Savaşı'ndan sonra değil Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasından sonra imzalanmıştır.
3. bilgi doğru bilgidir.

Cevap: C

a. Fransa ile Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasından sonra Fransızlar Anadolu'da kalıcı olamayacaklarını anlayıp TBMM'ye barış teklifinde bulundu böylece Ankara Antlaşması imzalandı.

Maddeler

- Fransa, Güneydoğu Anadolu'da işgal ettiği yerlerden çekilecek.
- Hatay, Fransa mandasındaki Suriye'de kalacak.
- Süleyman Şah'ın mezarının bulunduğu Çaber Kalesi, Türk toprağı kabul edilecek ve Türk askeri tarafından korunacaktır.

Antlaşmasının Önemi

- Güney Cephesi kapandı ve Fransa Anadolu'yu terk etti.
- İlk kez bir itilaf Devleti, TBMM'yi tanıdı. (TBMM'yi tanıyan ilk İtilaf Devleti Fransa)
- Misak-ı Milli'den 2. taviz verildi. Hatay
- Hatay, hariç bugünkü güney sınırimız çizilmiştir.

b. Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

TARAFLLAR: Sovyet Cumhuriyetleri (Kafkas Cumhuriyetleri) olan Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan ile TBMM arasında imzalandı.

Bu antlaşma ile Moskova Antlaşması'nın şartları kabul edildi. Böylece doğu sınırimız kesinleşmiş oldu.

Unutma!

ŞİFRE	Devlet	Özelliđi	Hangi Antlaşma
F	Fransa	İlk İtilaf Devleti	Ankara Antlaşması
A	Afganistan	İlk Müslüman devlet	Dostluk Antlaşması
R	Rusya (Sovyet)	İlk büyük, Avrupalı, batılı devlet	Moskova Antlaşması
E	Ermenistan	İlk tanıyan devlet	Gümrü Antlaşması

TBMM'yi Tanıyan Devletler

Dikkate Al

Antlaşma Adı	Doğu Sınırı
Gümrü Antlaşması	Belirlendi
Moskova Antlaşması	Çizildi
Kars Antlaşması	Kesinleşti

Kurtuluş Savaşı'nda Doğu Sınırı 3 Antlaşma ile Düzenlenmiştir.

Örnek 4

Kafkas (Sovyet) Cumhuriyetleri olan Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan ile 13 Ekim 1922 tarihinde Kars Antlaşması imzalanmıştır.

Bu antlaşmaya göre;

- I. Doğu sınırimız kesinleşmiştir.
- II. Antlaşma, Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasından sonra imzalanmıştır.
- III. Bu antlaşma ile Doğu Cephesi kapanmıştır.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 4

5. Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Savaşı (26 Ağustos - 9 Eylül 1922)

Saldıran (Taarruz eden): Türk ordusu

Düzenli Ordunun Komutanı: Gazi, Mareşal Mustafa Kemal

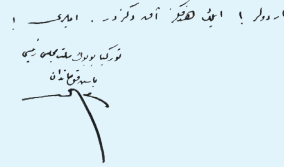
Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra yaklaşık 1 (bir) yıllık dinlenme ve Tekalif-i Milliye Emirleri'yle toplanan yardımların gelmesi sonucu Türk ordusu Afyon - Kocatepe'den saldırıya başladı.

Orduların Durumu

	Subay	Er	Tüfek	Hafif Makineli Tüfek	Ağır Makineli Tüfek	Top	Uçak
TÜRK	8658	199283	100352	2025	839	323	10
YUNAN	6556	218432	50000	3139	1280	418	50

- 26 Ağustos 1922 Türk topçusunun ateşiyle savaş başladı.
- 30 Ağustos 1922 Yunan ordusu geri çekilmeye başladı.

- Mustafa Kemal "Ordular ilk hedefimiz, Akdeniz'dir ileri" emrini verdi.
- 30 Ağustos Zafer Bayramı olarak kutlanmaktadır.

Ordular! İlk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!

- 9 Eylül 1922 Türk ordusu İzmir'i kurtardı.
- 18 Eylül 1922 Tüm Batı Anadolu, Yunan işgalinden kurtarıldı.

Dikkate Al

Bu başarı ile Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası sona erdi ve diplomasi aşaması başladı.

Örnek Soru

Batı Cephesi'nde Düzenli Ordu birlikleri Büyük Taarruz, Başkomutanlık Meydan Savaşı'nı kazandıktan sonra Türk ve Yunan kuvvetleri arasında Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır. Böylece Milli Mücadele'nin askeri safhası sona ermiş diplomasi safhası başlamıştır. Mudanya Ateşkes Antlaşması'ndan sonra barış görüşmeleri başlayınca İtilaf Devletleri görüşmelere İstanbul Hükümeti'ni de davet etmiştir. Bu durum üzerine TBMM Hükümeti ..... ile İstanbul Hükümeti'nin barış görüşmelerine katılmasını engellemiş oldu.

Yukarıda verilen metindeki boşluk aşağıdakilerden hangisi ile doldurulmalıdır?

A) Halifeliğin Kaldırılması	B) Saltanatın Kaldırılması
C) Cumhuriyetin İlanı	D) Ankara'nın başkent yapılması

Biz Çözdük

Saltanat sistemi padişahlık yönetimi olduğundan dolayı, saltanatın kaldırılması ile padişahlık yönetimine son verilmiştir. Böylece Osmanlı Devleti resmen sona ermiştir ve barış görüşmelerine katılma durumu ortadan kalkmıştır.

Cevap: B

Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922)

Büyük Taarruz'un başarıya ulaşması üzerine sıra Boğazlar, İstanbul ve Trakya'nın kurtarılmasına gelmişti. Ancak Türk tarafının savaşacak gücü azalmıştı. İngiltere bir süre direndi ama Fransa ve İtalya'nın savaştan çekilip İngiltere'nin tek başına kalması, İngiliz meclisi, halkı, sömürgeleri ve basınının tepkilerinin artması üzerine İngiltere barış görüşmelerine razı olmuştur.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda TBMM'yi İsmet Paşa (İnönü) temsil etmiştir.

Maddeler

- Türk - Yunan savaşı sona erecek.
- Meriç Nehri sınır kabul edilecek.
- Yunan ordusu 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.
- İstanbul ve Boğazlar TBMM denetimine bırakılacak.

Antlaşmanın Önemi

- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası sona erdi.
- Savaşılmadan İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya kurtarıldı.
- İngiltere, TBMM hükümetini tanıdı.
- Osmanlı Devleti, hukuken sona erdi.

Unutma!

Mudanya Ateşkes Antlaşması, Bursa ilinin Mudanya Limanı'nda imzalanmıştır.

Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922)

Saltanat sistemi, yönetimin babadan oğula geçtiği yönetim, şekli, padişahlıktır.

Mustafa Kemal, Amasya Genelgesi, Erzurum Kongresi, TBMM'nin açılmasında hep halk (ulus) egemenliğinden bahsetmişti.

Milli egemenlik ilkesine dayanan yeni Türk devletinde saltanat yönetimi bağdaşmazdı. (Temel neden)

İtilaf Devletleri'nin Lozan görüşmelerine görüş ayrılığı çıkarmak için İstanbul Hükümeti'ni de davet etmesi üzerine I. TBMM, saltanatı halifelikten ayırmış ve 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırmıştır. TBMM, Abdülmecid Efendi'yi halife ilan etmiştir.

Saltanatın Kaldırılması'nın Sonuçları

- 623 yıllık Osmanlı Devleti, resmen sona ermiştir.
- TBMM, Türk milletinin tek temsilcisi haline geldi.
- Laikliğin ilk aşaması gerçekleşti.
- Millî egemenlik yolunda önemli bir adım atıldı.
- Cumhuriyetin ilanına zemin hazırlandı.

Dikkate Al

Saltanatın Kaldırılması, I. TBMM'nin gerçekleştirdiği ilk ve tek inkılap hareketidir.

Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

TBMM görüşmelerin İzmir'de yapılması teklif etmiş ama kabul edilmeyince tarafsız ülke olan İsviçre'nin Lozan şehri (tarafsız bölge) görüşme merkezi yapılmıştır.

Lozan'da Türkiye'yi İsmet Paşa, Rıza Nur ve Hasan Saka'dan oluşan heyet temsil etmiştir.

Mustafa Kemal, Lozan'a giden Türk heyetinden

- a. Kapitülasyonlar
- b. Ermeni yurdu konularında kesinlikle taviz verilmemesi istemiştir.

20 Kasım 1922'de başlayan görüşmelere TBMM, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Japonya, ABD, Sovyet Rusya, Bulgaristan katılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucu 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır.

Dikkate Al

Lozan'a Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlar konusu görüşülürken katılmıştır. ABD ise gözlemci olarak bulunmuştur.

Örnek 5

Millî Mücadele sonunda İsviçre'nin Lozan şehrinde başlayan barış görüşmelerine TBMM adına İsmet Paşa, Dr. Rıza Nur ve Hasan Saka'dan oluşan bir heyet katılmış ve Türkiye'yi temsil ederek antlaşmayı imzalamıştır.

Lozan barış görüşmelerine Mustafa Kemal'in katılmama sebebi aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Mustafa Kemal'e karşı İtilaf Devletlerinin tutuklama kararının olması
- B) Mustafa Kemal'in can güvenliğinin sağlanmak istenmesi
- C) İtilaf Devletlerinin Mustafa Kemal'i kabul etmemesi
- D) Görüşmelere diğer devletlerin Dışişleri Bakanı seviyesinde katılması

Sen Çöz 5

Maddeler

A. Sınırlar

1. **Suriye Sınırı:** Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'na göre Hatay anavatanının dışında kalacak şekilde sınır çizildi.
2. **Yunanistan Sınırı:** Mudanya Ateşkesine göre Meriç sınır olacak şekilde sınır çizildi.
3. **Bulgaristan Sınırı:** Nöyyi Antlaşması'na göre sınır çizildi.
4. **Doğu Sınırı:** Kars antlaşması'na göre sınır çizildi.
5. **İran Sınırı:** 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması esas alınıp Zağros Dağları sınır kabul edildi.
6. **Irak Sınırı:** Musul'dan dolayı İngiltere ve Türkiye arasında sorun olmuş ve sınır çizilememiştir.
7. **Adalar:** Bozcaada ve Gökçeada Türkiye'yi; Ege adaları Yunanistan'a; 12 Ada İtalya'ya verildi.

B. Boğazlar

Başkanı Türk olan bir komisyon yönetecek. Boğazların ayrı bayrağı ve bütçesi olacak ayrıca silahlandırılmayacaktır.

C. Kapitülasyonlar

Her şekliyle kesin olarak kaldırılmıştır.

Ç. Savaş Tazminatı

Yunanistan'dan Karaağaç Kasabası alındı. Bölgece Yunanistan'ın savaş suçlusu olduğu kabul ettirildi.

D. Azınlıklar

Ermeni ve Rum azınlıklar Türk vatandaşı kabul edildi. Bu konu bir iç mesele olduğundan Lozan'da görüşülmedi.

E. Patrikhane

Bütün çabalara rağmen yurt dışına Fener - Rum Patrikhanesi gönderilemedi. Kilisenin siyasi ayrıcalıklarına son verildi.

F. Osmanlı Borçları

Osmanlı Borçları, Osmanlı Devleti'nden toprak alan devletler arasında pay edilmiştir. Sadece Türkiye, kendi payına düşen kısmı taksitli ve kağıt para olarak ödemiştir.

G. Nüfus Mübadelesi (Değişim)

İstanbul'daki Rumlar ve Batı Trakya'daki Türkler hariç nüfus değişimi kararı alındı.

H. İstanbul'un Durumu

Barış Antlaşması TBMM'de onaylandıktan 6 hafta sonra İtilaf Devletleri İstanbul'dan çekilecektir.

Örnek Soru

Lozan Barış görüşmelerine İsmet Paşa (İNÖNÜ) katılmış ve Türkiye'yi başarı ile temsil etmiştir. Mustafa Kemal, görüşmelere giden İsmet Paşa'dan;

- I. Kapitülasyonlar
- II. Ermeni Yurdu
- III. İstanbul

konularından hangisi ya da hangilerinde kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I ve II
- D) I, II ve III

Biz Çözdük

Mustafa Kemal, İsmet Paşa'dan Kapitülasyonların kaldırılması ve Doğu Anadolu'dan Ermenilere toprak verilmemesi konusunda kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir. İsmet Paşa da Lozan'da yapılan görüşmelerde bu konularda kesinlikle taviz vermemiştir.

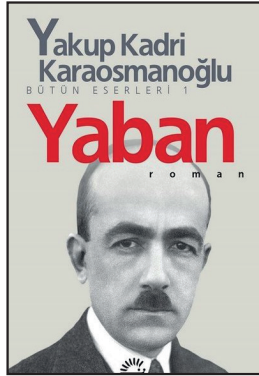
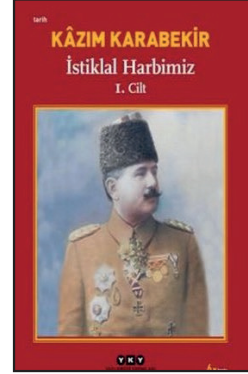
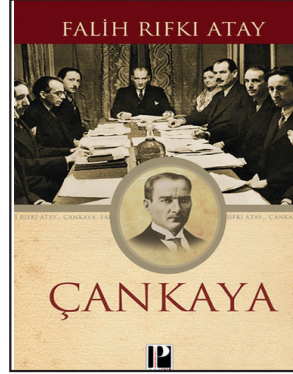
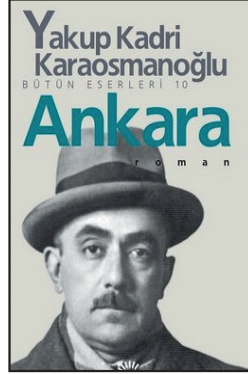
Cevap: C

Antlaşmanın Sonuçları ve Önemi

- Bu antlaşma ile İtilaf Devletleri (İngiltere dahil) yeni Türk devletini tanıdı.
- Türkiye açısından I. Dünya Savaşı sona erdi.
- Uluslar arası bir antlaşmadır ve geçerliliği günümüzde de devam etmektedir.
- Sevr'in geçersizliği kabul ettirilmiştir.
- Avrupalı devletlerin içişlerimize karışması engellendi.
- Ekonomik bağımsızlığımızı sağlama yolunda önemli adımlar atıldı.
- Dış borçlar, mübadele, yabancı okullar, boğazlar, Musul ve Hatay konuları yeniden gündeme gelmiş ve bir çoğu Türkiye yararına sonuçlanmıştır.
- Musul Sorunu, Lozan'da çözülemeyen TEK konudur.
- Türk Kurtuluş Savaşı, sömürge altındaki milletlere örnek olmuştur.

Sanat ve Edebiyatımızda Kurtuluş Savaşı

Millî Mücadele'nin önemini anlatan birçok eser ortaya konulmuştur.

Örnek 6

Lozan Barış Antlaşması 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanmıştır. Böylece Türk Kurtuluş mücadelesi başarı ile sonuçlanmıştır.

Lozan Barış Antlaşması'nın sonuçlarıyla ilgili olarak;

- I. Sevr Antlaşması'nın geçersizliği İtilaf devletleri tarafından da kabul edilmiştir.
- II. Osmanlı Devleti'nden kalan büyük sorunlar çözüme kavuşturulmuştur.
- III. Bugünkü sınırlarımız tamamen çizilmiştir.

bilgilerinden hangileri Lozan Barış Antlaşması için söylenebilir?

- A) I ve III   B) I ve II   C) II ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 6

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz; doğru ise D yazan kutuyu, yanlış ise Y yazan kutuyu işaretleyiniz.

		D	Y
1.	Millî Mücadele düzenli ordu batı cephesinde kuruldu.	☐	☐
2.	Maraş'ta halka Ali Saip Bey, önderlik etmiştir.	☐	☐
3.	Moskova Antlaşması, 2. İnönü Savaşı'dan sonra imzalanmıştır.	☐	☐
4.	1. İnönü Zaferi, düzenli ordunun ilk zaferidir.	☐	☐
5.	TBMM'yi tanıyan ilk devlet Fransa'dır.	☐	☐
6.	Mustafa Kemal'e gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi Büyük Taarruz'dan sonra verilmiştir.	☐	☐
7.	Batı Cephesi'den kaybettiğimiz tek savaş Kütahya Eskişehir Savaşı'dır.	☐	☐
8.	Kurtuluş Savaşı'ndan Dğu Cephesi'ndeki komutanımız Enver Paşa'dır.	☐	☐
9.	Güney Cephesi, 1921 Ankara Antlaşması ile kapandı.	☐	☐
10.	"Yaban" romanının yazarı Halide Edip Adıvar'dır.	☐	☐
11.	Sovyet Rusya TBMM'yi Sevr Antlaşması ile tanıdı.	☐	☐
12.	"Ordular, ilk hedefimiz Akdeniz'dir, ileri" sözünü Mustafa Kemal, Sakarya Meydan Savaşı'nda söylemiştir.	☐	☐
13.	"İstiklal Marşı" 2. İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM'de kabul edilmiştir.	☐	☐
14.	Batı Cephesi'nde düzenli ordu 4 galibiyet almıştır.	☐	☐
15.	TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan'dır.	☐	☐
16.	Doğu Cephesi, Gümrü Antlaşması ile kapanmıştır.	☐	☐

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

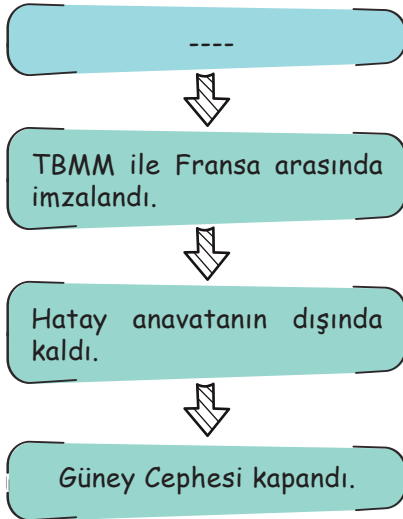
1. _____ Antlaşması ile doğu sınırimız belirlenmiştir.
2. İtilaf Devletleri _____ ikilik çıkarabilmek amacıyla hem TBMM'yi hem de İstanbul Hükümetini çağırdı.
3. _____ Savaşı'nın kazanılmasıyla 1683'te beri devam eden Türk geri çekilmesi sona ermiştir.
4. TBMM'yi tanıyan ilk İtilaf devleti _____
5. _____ ile Misak-ı Milli'den ilk taviz olan Batum sınırlarımız dışında kalmıştır.
6. Antep'te _____ halka önderlik yardımlardır.
7. _____ Türk ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için halktan toplanan zorunlu yardımlardır.
8. "Ateşten Gömlek" adlı eseri _____ yazmıştır.
9. TBMM'yi tanıyan ilk devlet _____
10. Kurtuluş Savaşı'nda Cephesi'nde _____ karşı savaş (mücadele) yapılmıştır.
11. Kars Antlaşması ile _____ sınırimız kesinleşmiştir.
12. Sakarya Meydan Savaşı'ndan Mustafa Kemal'e _____ unvanı ve _____ rütbesi verilmiştir.
13. Lozan Barış Antlaşması ile Yunanistan'dan _____ savaş tazminat olarak alınmıştır.
14. Lozan'da çizilemeyen tek sınırimız _____ sınıridir.
15. "Küçük Ağa" _____ romanını yazmıştır.
16. Lozan'da _____ Türk vatandaşı sayılmış ve konu gündeme alınmamıştır.

1. Ermeniler, büyük devletlerin Büyük Ermenistan'ı kurdurma hayali ile 1878 yılından itibaren mücadele etmeye başlamıştır. I. Dünya Savaşı'nda Rusların desteğini alıp Doğu Anadolu'da katliamlar yapmıştır. Kurtuluş Savaşı döneminde ise İngilizlerin desteğini alan Ermeniler Doğu Anadolu'dan Çukurova'ya kadar uzanan Büyük Ermenistan'ı kurmak amacıyla saldırıya geçmiştir. Bunun üzerine Kazım Karabekir komutasındaki Türk ordusu Ermenilerle savaşmıştır. Ermeniler yenilmiş ve Gümrü Antlaşması'nı imzalamayı kabul etmiştir.

Buna göre verilen metinden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) TBMM'ye bağlı birlikler savaşı kazanmıştır.
B) Kazım Karabekir, Türk ordusunun komutanıdır.
C) Ermeniler yenilince bölgeden göç ettirilmiştir.
D) Gümrü Antlaşması, TBMM'nin ilk siyasi başarısıdır.

2.

Yukarıdaki diyagramın başlığı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Ankara Antlaşması
B) Kars Antlaşması
C) Sevr Antlaşması
D) Gümrü Antlaşması

3. I. İnönü Savaşı Batı Cephesi'nde Yunan Ordusu ile yapılan ilk savaş ve ilk galibiyettir. Bu savaşın düzenli ordu birlikleri tarafından kazanılması ülke içinde ve uluslararası alanda önemli gelişmelerin yaşanmasına neden olmuştur.

Buna göre;

- I. Londra Konferansı'nın toplanması
II. Kars Antlaşması'nın imzalanması
III. Tekalifi Milliye Emirlerinin yayınlanması

Yargılarından hangileri I. İnönü Savaşı'na bağlı olarak meydana gelmiştir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I - II ve III

ÇİTA YAYINLARI

4. I. İnönü Savaşı'nda Düzenli Ordu birliklerinin galip gelmesi üzerine Yunan kuvvetleri İngilizlerden aldıkları destekle yeniden saldırıya geçmiştir. Bu olay II. İnönü Savaşı'na neden olmuştur. Yunan ordusu bu savaşta da yenilmiştir. İsmet Paşa, Yunan güçlerinin geri çekildiğini görünce Aslıhanlar ve Dumlupınar bölgesine saldırı girişiminde bulunmuş ama başarılı olunamamıştır.

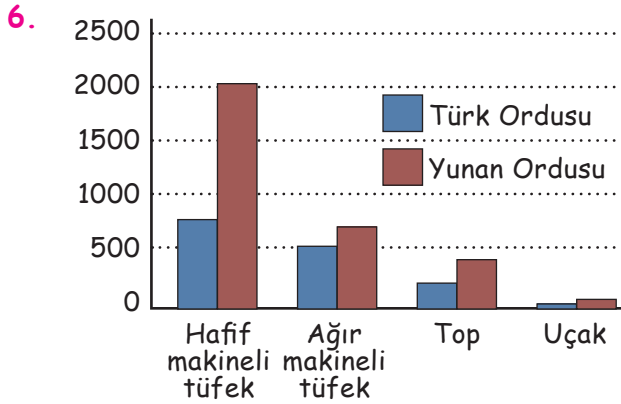
Yukarıdaki bilgi metninden yola çıkarak Düzenli ordu birlikleri için aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türk ordusunun saldırı gücü yoktur.
B) Düzenli ordu, II. İnönü Savaşını kaybetmiştir.
C) Rum ordusunun makineli tüfek sayısı fazladır.
D) Düzenli ordudan Kuvayı Milliye'ye dönüşmüştür.

5. Batı Cephesi'nde Kuvayı Milliye ile düşmana karşı yapılan mücadele yetersiz kalınca TBMM, Düzenli Ordu Birliklerinin kurulmasına karar vermiştir. Böylece Batı Cephesi'nde Fransızlara karşı düzenli ordu ile mücadele edilmiştir. Batı cephesinde toplam beş savaş yaşanmıştır. Düzenli ordu bu savaşlardan sadece Kütahya-Eskişehir Savaşı'nı kaybetmiştir.

Yukarıda verilen metinde geçen bilgi yanlış nasıl düzeltilmelidir?

- A) Batı Cephesi / Güney Cephesi yapılarak
B) Kütahya - Eskişehir / I. İnönü yapılarak
C) Fransızlar / Yunanlılar yapılarak
D) TBMM / İstanbul Hükümeti yapılarak

Sakarya Meydan Savaşı, öncesinde Türk ve Yunan ordularının durumu verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yunan ordusunun silah gücü daha yüksektir.
B) Yunan ordusunun hafif makineli tüfek sayısı Türk ordusundaki hafif makineli tüfek sayının dört katından fazladır.
C) Ağır makineli tüfek sayıları birbirine yakındır.
D) Türk ordusundaki topların menzil gücü daha yüksektir.

7. Kurtuluş Savaşı sadece askeri ve siyasi alanda yaşanmamış edebiyat alanında da dönemi anlatan eserlerin verilemesine ortam hazırlamıştır.

	ESER	YAZAR
I	Yaban	Yakup Kadri Karaosmanoğlu
II	Ateşten Gömlek	Halide Edip Adıvar
III	Küçük Ağa	Tarık Buğra

Yukarıda verilen eser - yazar eşleştirmesinde hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I - II - III

ÇİTA YAYINLARI

8.

Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920)

Kars, Sarıkamış, Iğdır, Kağızman ve Kulp Türk Devleti'ne verilecektir. Türk Ermenistan sınırı Aras Nehri, Çıldır Gölü hattına kadar uzatılacak. Türklerle karşı silah kullanmamış veya öldürme olaylarına karışmamış Ermeniler isterlerse 6 ay içinde Türkiye'ye dönebilecek. Ermenistan Hükümeti, TBMM Hükümeti tarafından geçersiz sayılan Sevr Antlaşması'nı tanımayacak.

Güney Cephesi, Kuvayı milliye ruhuyla yapılan mücadele ile başarıya ulaşmıştır. Antep, Urfa ve Maraş'ta düşmana karşı mücadele edilmiştir. Ankara Antlaşması, Sakarya Meydan Savaşı'nı Türk ordusunun kazanmasından sonra İtalya ile imzalanmıştır. Böylece ilk kez bir İtilaf devleti TBMM hükümetini tanımış oldu. Antlaşmaya göre güney sınırimız Hatay hariç çizilmiştir.

Yukarıda verilen metinde yer alan bilgi yanlış aşağıdakilerin hangisi ile düzeltilmelidir?

- A) Sakarya Meydan Savaşı / Büyük Taarruz yapılarak
B) Hatay - Batum yapılarak
C) İtalya - Fransa yapılarak
D) Güney sınırimız - Doğu sınırimız yapılarak

1. İki arkadaş T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi yazılısı öncesi ders çalışıyorlardı.

Aralarında geçen diyalogda,

Mesut: Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Osmanlı Devleti, hukuken sona ermiştir.

Mert: Osmanlı Devleti'nin bu antlaşmayla hukuken sona erdiği sonucuna nasıl vardın?

Mert'in sorusunun cevabı, Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın aşağıdaki maddelerinden hangisi ile verilebilir?

- A) Türk - Yunan savaşı sona erecektir.
B) İstanbul ve çevresi TBMM Hükümetine teslim edilecektir.
C) Meriç Nehri Türk-Yunan sınırı olacaktır.
D) Doğu Trakya, TBMM'ye verilecektir.

3. Batı Cephesi'nde Türk kuvvetleri, İngilizlerden destek alan Yunan birliklerine karşı mücadeleye başlamıştı. Bu mücadeleye önce Kuvayı Milliye birlikleri ile başlansa da bunun yeterli olmadığı görülmüş ve TBMM tarafından düzenli orduya geçilmiştir.

Düzenli orduya geçilmek zorunda kalınmasında Kuvayı Milliye'nin;

- I. Düşmanı durduramaması
II. Belli bir otoriteye bağlı olmak istemesi
III. Halktan zorla silah, yiyecek ve asker toplaması

Durumlarından hangisi ya da hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I - II ve III

ÇİTA YAYINLARI

2. Doğu Cephesi'nde Ermenilerle yapılan savaşı Türk ordusu kazanmış ve Ermenilerin isteği sonucu Gümrü Antlaşması imzalanmıştır. Yan taraftaki tabloda Gümrü Antlaşmasının bazı maddeleri yer almaktadır.

Buna göre Gümrü Antlaşması'nın maddelerinden yola çıkarak aşağıda verilenlerden hangisi söylenemez?

- A) Türkiye - Ermenistan sınırı belirlenmiştir.
B) Ermeniler Türk isteklerini kabul etmiştir.
C) TBMM, antlaşma ile toprak kazancı sağlamıştır.
D) TBMM, Ermenilere ekonomik üstünlük sağlamıştır.

4. İkinci İnönü Savaşı, 23 Mart - 1 Nisan 1921 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu savaşta tarafların durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Tüfek	Ağır Makineli Tüfek	Hafif Makineli Tüfek	Top Kılıç
Türk Ordusu	30108	235	55	4435
Yunan Ordusu	41150	720	3134	2000

Sadece verilen tablodaki bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yunan ordusunun askeri gücü daha fazladır.
B) Yunan ordusunun ateşli silah gücü Türk ordusunun ateşli silah sayısının yaklaşık 1.5 (bir buçuk) katıdır.
C) Türk ordusunun asker sayısı daha fazladır.
D) Orduların silah gücünde en büyük dengesizlik hafif makineli tüfektedir.

5. TEKÂLİF-İ MİLLİYE EMİRLERİ
- Halkın elinde bulunan tüm cephane ve silahlar orduya verilecektir.
  - Her aile bir askeri giydirecektir.
  - Halkın elinde bulunan yiyecek maddelerinin ve motorlu taşıtların belli bir kısmına el konulacaktır.
- Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**
- A) İç isyanlar bastırılmak istenmiştir.
 B) Ordunun ihtiyaçları karşılanmak istenmiştir.
 C) Osmanlı'dan kalan borçların ödenmesi amaçlanmıştır.
 D) Yeni devletin ekonomisi güçlendirilmek istenmiştir.

6. I. İnönü Savaşı'nın kazanılması hem iç siyasette hem de uluslararası siyasette yeni olayların yaşanmasına ortam hazırlamıştır. Buna bağlı olarak da Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Moskova Antlaşması'nda kabul edilen maddeler, TBMM açısından bazı ilklerin yaşanmasına sebep olmuştur.
- Buna göre**
- I. İlk kez bir batılı devletin tanınması
 II. İlk kez Sevr Antlaşmasının reddedilmesi
 III. İlk kez Misakı Milliden taviz verilmesi durumlarından hangileri Moskova Antlaşması için söylenebilir?
- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve III
 D) I - II ve III

7. I. İnönü Savaşı'ndan sonra toplanan Londra Konferansı'na İtilaf Devletleri hem Osmanlı Hükümetini ve hem de Ankara Hükümetini davet etmiştir. İtilaf Devletlerinin amacı iki taraf arasında görüş ayrılığından yararlanarak Sevr Antlaşması'nın TBMM tarafından da onaylanmasını sağlayabilmektir. Ancak durum istedikleri gibi gitmedi.
- Londra Konferansı'nda İtilaf Devletlerinin amacına ulaşamaması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?**
- A) Almanya'nın Londra Konferansı'nı protesto etmesiyle
 B) İstanbul Hükümetinin söz hakkını Ankara Hükümetine vermesiyle
 C) İstanbul Hükümeti'nin Londra Konferansı'na katılmamasıyla
 D) Ankara Hükümeti'nin İngiltere ile antlaşmalar yapmasıyla

8. Fatih Öğretmen: İtilaf devletleri Türklerin savaşı olduğunu ve barışa yanaşmadığını dünyaya yayıyorlardı. Bu duruma son vermek ve Türklerin savaşı olmayıp kendi vatanlarını korumak için mücadele ettiklerini dünyaya duyurmak ve yapılan yanlış haberleri düzeltmek için ---- katılmıştır, bilgisini vermiştir.
- Fatih öğretmenin açıklamasında boş bırakılan alana aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?**
- A) Paris Barış Konferansı
 B) San Remo Konferansı
 C) Londra Konferansı
 D) Viyana Konferansı

1. • Maraş savunmasında --1-- önemli kahramanlık gösterdi.
• Doğu Cephesi'nde Ermenilere karşı yapılan mücadele --2-- komutasında gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki bilgilerde yer alan boşluklar nasıl tamamlanmalıdır?

1	2
A) Fethi Bey	Kazım Karabekir
B) Şahin Bey	Sütçü İmam
C) Sütçü İmam	Kazım Karabekir
D) Sütçü İmam	Ali Saip Bey

2. Düzenli ordu birlikleri Sakarya Meydan Savaşı'nı kazanınca, Fransızlar Anadolu'yu tamamen terk etmiştir.

Fransızlar Anadolu'yu hangi antlaşma ile terk etmiştir?

- A) Kars Antlaşması
B) Ankara Antlaşması
C) Paris Antlaşması
D) San Remo Antlaşması

3. I. Düzenli ordunun ilk galibiyeti
II. Gümrü Antlaşması imzalandı.
III. Moskova Antlaşması imzalandı.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri Doğu Cephesi ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

4. **Mesut:** I. İnönü Savaşı'ndan sonra Londra Konferansı toplanmıştır.

Mert: Kütahya Eskişehir Savaşı düzenli ordunun tek yengilsidir.

Demir: Doğu Cephesi, Gümrü Antlaşması ile kapanmıştır.

Üç öğrencinin verdiği bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız Mert
B) Mesut - Demir
C) Mert - Demir
D) Mesut - Mert - Demir

5. Mondros Ateşkesi'nden sonra Osmanlı ordusu terhis edilince işgalci güçlere karşı halkın oluşturduğu birliklere ---- denmiştir.

Yukarıdaki boşluk aşağıdakilerden hangisi ile tamamlanır?

- A) Kuvayı Seyyare
B) Kuvayı Milliye
C) Kuvayı İnzibatiye
D) Kuvayı irade

6. I. İnönü Savaşı'ndan sonra toplanan Londra Konferansı'na hemen İstanbul Hükümeti hem de TBMM devlet edildi.

İtilaf Devletlerinin iki hükümeti de çağırma sebebi nedir?

- A) TBMM'yi tanımak
B) İki tarafı barıştırmak
C) Taraflar arası görüş ayrılığından yararlanmak
D) İki hükümetin de görüşlerini öğrenebilmek

7. Mustafa Kemal bu olaydan sonra, İsmet Paşa'ya gönderdiği telgrafta "Siz orada yalnız düşmanı değil Türk milletinin makus talihini de yendiniz."

Yukarıda sözü edilen olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mudanya Ateşkes Antlaşması
- B) I. İnönü Savaşı
- C) II. İnönü Savaşı
- D) Lozan Barış Antlaşması

8. • Kuvayı Milliye'ye dönme fikri
• TBMM'nin Kayseri'ye taşınması
• Başkomutanlık Yasası

Yukarıdaki olaylar hangi savaş öncesinde yaşanmıştır?

- A) Sakarya Meydan Savaşı
- B) Kütahya - Eskişehir Savaşı
- C) II. İnönü Savaşı
- D) Büyük Taarruz

9. Lozan'da Osmanlı borçları gündeme gelmiş ve yapılan ilk görüşmelerden tam ve kesin sonuç alınamamıştır. Devamında uygun karar alınmıştır.

Lozan Barış Antlaşması'na göre konu nasıl çözümlenmiştir?

- A) Borçların tamamını Türkiye ödeyecektir.
- B) Türkiye hiç borç ödemeyecek.
- C) Osmanlı'dan aldığı toprak oranında borç ödeyecektir.
- D) Yarısını Türkiye ödeyecek, kalan kısmını Osmanlı'dan toprak alan devletler ödeyecektir.

10. Türk Kurtuluş Savaşı, 1919 - 1922 yılları arasını kapsayan dönemdir.

Aşağıdakilerden hangisi Türk Kurtuluş Savaşı ile ilgili yanlış bir bilgidir?

- A) Ermenilerle Doğu Cephesi'nde mücadele edildi.
- B) Sakarya Savaşı'nda sonra Yunan ordusu savunmaya çekilmiştir.
- C) Güney Cephesi, Mudanya Ateşkes Antlaşması ile kapanmıştır.
- D) Batı Cephesi'ndeki tek yenilgi Kütahya - Eskişehir Savaşı'dır.

1. Milli Mücadele'de Doğu Cephesi'nde Türk ordusu, büyük ve zorlu mücadeleler vermiştir. Yapılan savaşlar sonunda yapılan antlaşmalarla doğu sınırimiz bugünkü son şeklini almıştır.

DOĞU SINIRI				
	Antlaşma	Devlet	Tarihi	Durumu
1	Gümrü Antlaşması	Ermenistan	3 Aralık 1920	Belirlendi
2	Moskova Antlaşması	Sovyet Rusya	16 Mart 1921	Çizildi
3	Kars Antlaşması	Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan	13 Ekim 1921	Kesinleşti
4	Lozan Barış Antlaşması	İtilaf Devletleri	24 Temmuz 1923	Onaylandı

Buna göre;

- I. Yaklaşık üç yıllık bir mücadele sonunda doğu sınırimiz bugünkü şeklini almıştır.
 II. Doğu sınırının çizilmesi ve kesinleşmesi Batı Cephesi'ndeki başarılı savaşlar sonunda gerçekleşmiştir.
 III. Savaş meydanındaki başarılarımız masa başında da başarılı olmamızı sağlamıştır.

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) I, II ve III

2. Sakarya Meydan Savaşı 23 Ağustos - 13 Eylül 1921 tarihleri arasında meydana gelmiş dünyanın en uzun süreli meydan savaşıdır. Bu savaşta Yunan ordusu, Türk ordusuna son ve bitirici darbeyi vurmak için saldırıya geçmiştir. Ancak Mustafa Kemal'in komutasındaki Türk ordusu savaşı kazanmıştır. Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasıyla iç politikada ve uluslararası alanda birçok olay yaşanmıştır.

- Londra Konferansı'nın toplanması
- Fransa ile Ankara Antlaşması'nın imzalanması
- Maarif Kongresi'nin toplanması
- Mustafa Kemal'e gazilik ünvanı ve mareşallik rütbesinin verilmesi
- Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması'nın imzalanması

Durumlarından kaç tanesi Sakarya Meydan Savaşı'na bağlı olarak gerçekleşmiştir?

- A) 2   B) 3   C) 4   D) 5

3.

Milli Mücadele (Kurtuluş Savaşı)

I	II	III
Yunan ordusunun saldırdığı cephede Türk ordusu galip gelmiştir. Bu galibiyet sonunda Fransa ile Ankara Antlaşması imzalanmış ve böylece ilk kez bir İtilaf Devleti TBMM Hükümetini tanımıştır.	Bu cephede Türk ordusu savunmadadır. Bu savaştan sonra yapılan antlaşma ile TBMM Hükümeti Misakımillî'den ilk tavizi vermiştir. Böylece Batum, Gürcistan'a bırakılmıştır. Ayrıca Misakımillî'nin dünyaya duyurulduğu konferansa da TBMM davet edilmiştir.	Mustafa Kemal, bu savaşın kazanılmasından sonra İsmet Paşa'ya gönderdiği telgrafta "Siz orada yalnız düşmanı değil, Türk milletinin makus (kötü) talihini de yendiniz" demiştir. Bu savaşın devamında Türk Düzenli Ordusu Âslıhanlar ve Dumlupınar'da saldırı girişiminde bulunsa da başarılı olamamıştır.

Yukarıda bazı bilgileri verilen Batı Cephesindeki savaşlar hangileridir?

	I	II	III
A)	Sakarya Meydan Savaşı	I. İnönü Savaşı	Kütahya Eskişehir Savaşı
B)	I. İnönü Savaşı	II. İnönü Savaşı	Sakarya Meydan Savaşı
C)	Sakarya Meydan Savaşı	I. İnönü Savaşı	II. İnönü Savaşı
D)	II. İnönü Savaşı	Sakarya Meydan Savaşı	I. İnönü Savaşı

4. 10 - 24 Temmuz 1921 tarihleri arasında yaşanan Kütahya - Eskişehir Savaşlarında Düzenli Ordu birlikleri savaşı kaybetmiş ve Mustafa Kemal'in emri ile Türk Ordusu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiştir. Türk ordusunun savaşı kaybetmesi başta halk olmak üzere, meclis ve orduda da paniğe sebep olmuştur. Bu sebeple bir takım önlemler alınması gündeme gelmiş ve meclisin Kayseri'ye taşınması, yeniden Kuvayımilliye'ye dönülmesi gibi teklifler ortaya atılmıştır. Bunun yanında Mustafa Kemal'e karşı tepkiler ve muhalefet de artmıştır. Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesi istenmiştir. Bunu özellikle Mustafa Kemal'e muhalif olanlar istemiştir.

Mustafa Kemal'e muhalif olanların Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesini istemelerinin nedeni aşağıdakilerden hangisinde açıklanmıştır?

- A) Mustafa Kemal'in askeri dehasından hemen faydalanabilmek
 B) Ordu yine başarısız olursa suçu Mustafa Kemal'e yükleyebilmek
 C) Mustafa Kemal gibi bir komutanın muhalif grubunda yer almaması
 D) Mustafa Kemal'in sempatisini kazanarak manda ve himaye fikrini kabul ettirebilmek

ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

A) Atatürk İlkelerinin Tanımı ve Nitelikleri

Atatürkçülük Temel esasları Atatürk tarafından belirlenen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata ilişkin gerçekçi fikirlere ve ilklere Atatürkçülük denir.

Mustafa Kemal, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmak, demokrasiyi uygulamak, devlet yönetiminde millet egemenliğinin sağlanması için çalışmalar yapılması gerektiğini düşünmüştür. Bu düşünceler doğrultusunda Atatürk ilkeleri ortaya çıkmıştır.

Atatürkçülük, Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.

Atatürkçülüğün Nitelikleri

- Atatürkçülüğü oluşturan ilkeler bir bütündür.
- Akıl ve bilime dayanır.
- Evrensel ve barışçıdır.
- Milli birlik ve beraberliğe önem verir.
- Yurtta ve dünyada barışın korunmasından yanadır.
- Millete ve insanlığa hizmet etmeyi esas alır.
- Uygulamaya da yansımıştır.

Örnek Soru

Atatürkçülük, temel esasları Atatürk tarafından belirlenen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata ilişkin gerçekçi fikir ve ilkelere denir.

Buna göre Atatürkçülükle ilgili olarak;

- I. Millî birlik beraberliğe önem verir.
- II. Türk milletinin üstünlüğünü savunur ve gerçekleştirmek için mücadele eder.
- III. Akıl ve bilime dayanır.

bilgilerinden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

Atatürkçülük, millî birlik ve beraberliğe önem verir, ayrıca akıl ve bilime dayanır. Ancak Atatürkçülük, ırkçılık esasına dayanmaz.

Cevap: C

B. Atatürk İlkeleri

1. Cumhuriyetçilik

Anahtar Kelimeler: Yönetim, siyaset, demokrasi, partiler, milli egemenlik, yönetim, seçim, seçme ve seçilme hakkı...

Cumhur: Arapçada halk demektir. Cumhuriyet ise yöneticilerin belli bir süre için halk tarafından seçildiği yönetim biçimidir. Buna göre Cumhuriyet;

- Halkın, belli bir süre için yöneticilerini seçtiği sistemdir.
- Egemenliğin (yönetimin) halka ait olmasıdır.
- Devlet hizmetlerinin hiçbir kademesinde veraset uygulaması yoktur.
- Cumhuriyetçilikte temel ilke seçimdir.

Kısaca cumhuriyet, halkın kendi kendini yönetmesidir.

Cumhuriyetçilikle İlgili İnkılaplar

- TBMM'nin açılması
- 1921 Anayasasının kabul edilmesi
- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyetin ilanı
- Ankara'nın başkent yapılması
- Çok partili hayata geçiş denemeleri
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

Mustafa Kemal, Cumhuriyetçilikle ilgili sözleri

- "Türk Milleti'nin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet ilkesidir." (1924)
- "Yeni Türkiye Hükümetinin öz cevheri millî hâkimiyettir. Milletın kayıtsız ve şartsız hâkimiyetidir." (1923)
- "Cumhuriyet, yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir." (1925)
- "Demokrasi prensibinin en asri ve mantıki tatbikini temin eden hükümet şekli cumhuriyettir." "Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilatımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet ve hükümet teşkilatıdır ki, onun adı cumhuriyettir"
- "Kuvvet birdir; oda milletindir".

Örnek 7

Cumhuriyetçilik ilkesi yönetim esasına dayanır. Cumhuriyetçilikte egemenlik (yönetme yetkisi) halka aittir. Yöneticiler belli bir süre için halk tarafından seçilir. Buna bağlı olarak da cumhuriyetçilikte temel ilke seçimdir.

Cumhuriyetçilikle ilgili olarak verilen açıklamadan yola çıkarak;

- I. Aşar vergisinin kaldırılması
- II. Saltanatın kaldırılması
- III. Kadınlara seçme-seçilme hakkının verilmesi

durumlarından hangileri cumhuriyetçilik ilkesi için örnek olarak verilebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 7

2. Milliyetçilik

Anahtar Kelimeler: Bağımsızlık, vatan sevgisi, ülke yararı, vatandaşlık görevleri, milli tarih - dil - kültür, Türklük

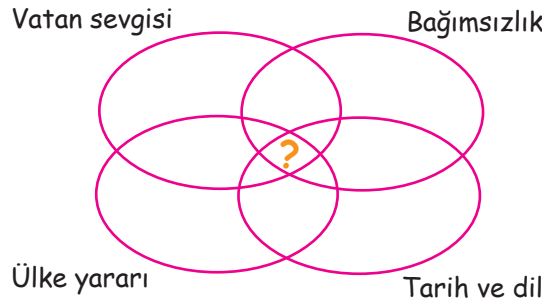
Milletin tüm bireyleriyle milli bilinçle varılması, ülke ve millet bütünlüğü içerisinde varlığın sürdürülmesi ve yükseltilmesidir. Milliyetçilik, vatanın bütünlüğünü ve bağımsızlığını esas alan, milli birlik ve beraberliğe dayanan ve ırkçılığı reddeden Atatürk ilkesidir. Milliyetçilik;

- Birlik ve bütünlüğü amaçlar.
- Atatürk milliyetçiliği ırkçılık değildir.
- Türk milletini sevmeyi ve vatan - ülke için mücadeleyi içerir.

Milliyetçilik ile İnkılaplar

- Kapitülasyonların kaldırılması
- Kabotaj Kanununun çıkarılması
- Türk Tarih Kurumu'nun açılması
- Türk Dil Kurumu'nun açılması
- İstiklal Marşı'nın kabulü
- Yabancı okullarda Türk tarihi, Türk dili ve Türkiye coğrafyası derslerinin okutulması
- Türk Lirası'nı Koruma Kanunu'nun çıkarılması
- Yabancılarda bulunan millî kuruluşların satın alınması

Örnek Soru

Tabloda soru işareti (?) ile gösterilen alana Atatürk İlkelerinden hangisi yazılmalıdır?

- A) Halkçılık   B) Cumhuriyetçilik   C) Laiklik   D) Milliyetçilik

Biz Çözdük

Ülke yararı, vatan sevgisi, bağımsızlık, tarih - dil - kültür gibi anahtar kelimeler Milliyetçilik ilkesi içinde değerlendirilebilir.

Cevap: D

Unutma!

Milliyetçilik vatan sevgisi ve ülke yararı olduğuna göre askerlik yapmak, vergi vermek, okulumuzdaki kapı, pencere vb zarar vermemek, boşa akan muslukları kapatmak, boşa yanan lambaları kapatmak da milliyetçiliktir.

Mustafa Kemal Milliyetçilikle ilgili Sözleri

- " Biz doğrudan doğruya millet severiz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun fertleri ne kadar Türk kültürüyle dolu olursa, o topluluğa dayanan cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur."
- Bizim eğitim sistemimiz eskiden çok farklı olacaktır. "Milli" olacaktır. Millî dehamız ancak milli kültürümüz aracılığıyla geliştirilebilir".
- "Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürüklenmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın."
- "Beni Türk hekimlerine emanet ediniz."
- "Millet sevgisi kadar büyük mükâfat yoktur."
- "Yurtta sulh, cihanda sulh."

Örnek 8

- I. Saltanatın kaldırılması
- II. Türk Tarih Kurumu'nun açılması
- III. Ankara'nın başkent yapılması

Örneklerinden hangisi ya da hangileri Milliyetçilik ilkesine örnek olarak verilebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) II ve III   D) I ve III

Sen Çöz 8

3. Halkçılık

Anahtar Kelimeler: Eşitlik, sosyal devlet, sosyal adalet...

- Halk, bir ülkede yaşayan bütün insanların oluşturduğu topluluktur.
- Halkçılık ilkesi, Türk toplumunda birey, aile, zümre ve sınıf egemenliğinin olamayacağı, bütün millet bireylerinin yasa önünde eşitliği esasına dayanır.
- Halkçılık, devletin yönteminde ve uygulamalarda halkını eşit kabul etmesidir.
- Halkçılık, cezaların ve ödüllerin aynı durumlarda aynı uygulanmasıdır.
- Devlet, vatandaşları arasında ayrım yazmaz, eşit davranır.
- Halkçılık, siyasi, dini, sosyal, hukuki konularda eşitliğin sağlanabilmesidir.
- Sosyal adalete, sosyal güvenliğe ve toplumun yoksul kesimlerinin korunmasına önem verir. (Sosyal devlet anlayışı)
- Devletin gözünde vatandaşlarının eşit kabul edilmesidir.

Örnek Soru

Halkçılıkta eşitlik esas alınır. Buna göre devlet yönetiminde ve uygulamalarında vatandaşlarını eşit kabul eder. Cezalar ve ödüller aynı şartlarda eşit uygulanmalıdır.

Verilen bilgiden yola çıkarak;

- I. Okulda, ortalaması 85 ve üzerinde olan, zayıf notu olmayan bütün öğrencilerin takdir belgesi alması
- II. Okulda, boş yere yanan sınıf lambasının kapatılması
- III. Okulda sınıf başkanı seçilirken her öğrencinin bir oy kullanması

örneklerinden hangileri halkçılık ilkesine uygundur?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

I. ve III. öncülde verilen örnekler Halkçılık ilkesine uygundur.
II. öncülde verilen örnek milliyetçilik ilkesine uygun bir örnektir.
Halkçılıkta eşitlik esas alınır. Milliyetçilikte ülke yararı esas alınır.

Cevap: C

Halkçılıkla İlgili İnkılaplar

- Egemenliğin halka verilmesi
- Medeni Kanunun kabulü
- Ağa, hacı, paşa vb. unvanların kaldırılması
- Aşar vergisinin kaldırılması
- Soyadı Kanunu'nun çıkarılması
- Kız ve erkek öğrencilerin devlet okullarında parasız eğitim görmesi
- 18 yaşını tamamlayan her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının 1 (bir) oy hakkının olması
- Kılık-kıyafet inkılabının yapılması
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

Dikkate Al

Okulumuzda okul temsilcisinin seçilmesi, sınıf başkanının seçimle belirlenmesi ya da şartları yerine getiren bütün öğrencilerin (cinsiyet, maddi durum, uzunluk vb fark etmeksizin) takdir ya da teşekkür belgesi alabilmesi de halkçılık ilkesinin okuldaki uygulamasıdır.

Mustafa Kemal, halkçılık ilkesiyle ilgili sözleri

- "Bizim görüşümüz -ki halklıktır- kuvvetin, kudretin, egemenliğin idarenin doğrudan doğruya halka verilmesidir, halkın elinde bulundurulmasıdır. Yine şüphe yok ki, bu dünyanın en kuvvetli bir esası, bir ilkesidir."
- Hükümetin varlığının sebebi, memleketin asayişini, milletin huzur ve rahatını temin eylemektir. Bütün memlekette gerçek bir asayiş hâkim olmalıdır. Millet büyük bir huzur ve emniyet içinde müsterih bulunmalıdır."
- "Gaye, sınıf mücadelesi yerine içtimai tesanütü (Sosyal dayanışmayı) sağlamaktır."
- "Millete efendilik yoktur. Millete hizmet etmek vardır."
- Her Türk çiftçinin ailesinin geçineceği ve çalışacağı toprağa sahip olması mutlaka gereklidir. Vatanın sağlam temeli ve bayındır hale getirilmesi bu esastadır.

Örnek 9

Halkçılık ve Cumhuriyetçilik ilkeleri birbirini tamamlayıcı ilkelerdir.

Bu bilgidен yola çıkarak aşağıda verilen örneklerden hangisi hem halkçılık hem de cumhuriyetçilik ilkelerine örnek olarak verilebilir?

- A) Saltanatın kaldırılması
- B) Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- C) TBMM'nin açılması
- D) Soyadı kanunun çıkarılması

Sen Çöz 9

Örnek 10

Mustafa Kemal Atatürk, 1921 yılında yaptığı bir konuşmada "Türkiye Cumhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil fakat kişisel ve sosyal hayat için işbölümü itibariyle çeşitli mesleklere ayrılmış bir toplum olarak görmek esas prensiplerimizdendir." demiştir.

Mustafa Kemal, bu sözü ile aşağıdaki ilkelerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Laiklik
- B) Halkçılık
- C) Cumhuriyetçilik
- D) Devletçilik

Sen Çöz 10

4. Devletçilik

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, serbest piyasa ekonomisi, ekonomiyi devletin yönetmesi

Özel yatırımcıların gücünü aşan ekonomik yatırımların devlet eliyle yapılmasıdır. Cumhuriyetin ilk yıllarında halk fakir olduğundan dolayı (sermaye yetersizliğinden dolayı) yapılması gereken büyük yatırımlar (fabrika, banka, yol, su, elektrik, okul, hastane ...) devlet eliyle yapılmak zorunda kalmıştır. Devletçilik ilkesi bu sebeple cumhuriyetin ilk yıllarında bir zorunluluğun ürünüdür. Böylece, devlet bu ilke ile ekonomik hayata girmiştir.

Bu ilke Cumhuriyetin ilk yıllarında oluşan şartlardan ve ihtiyaçlarından doğmuştur. Devletçilik, özel teşebbüsü reddetmez.

Unutma!

Devletçilik İlkesi'nde devlet, tüm yatırımların ve tüm kurumların sahibi değildir. Devletçilik ilkesinde özel teşebbüse izin verilir. Örnek: 1924 yılında Cumhuriyet tarihinin ilk özel bankası olan İş Bankası açılmıştır.

Dikkate Al

Günümüzde özel teşebbüsün, ekonomik durumunun iyileşmesinden dolayı (özel hastane, özel okullar, vakıf üniversiteleri, büyük holding, şirket ve fabrikalar ...) devletçilik ilkesinin ekonomideki payı azalmıştır.

Devletçilikle İlgili İnkıplalar

- Merkez Bankası'nın kurulması
- Sümerbank, Etibank, Halkbank'ın kurulması
- Beş Yıllık Kalkınma Planının uygulanması
- Devlet okulları, devlet hastaneleri, devlete ait kurumlar...
- İzmir İktisat Kongresi'nin toplanması
- Maden tetkik ve Arama Enstitüsü'nün kurulması
- Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun çıkarılması

Mustafa Kemal Devletçilikle ilgili Sözleri

- "Devletçiliğin bizce manası şudur: Fertlerin hususî teşebbüslerini ve faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin bütün ihtiyaçlarını ve bir çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleketin iktisadiyatını devletin eline almak"
- Kesin zaruret olmadıkça, piyasalara karışılmaz, bununla beraber, hiçbir piyasa başıboş değildir."

Örnek Soru

Devletçilik ilkesi, özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında halk fakir olduğu için gerekli yatırımların devlet tarafından yapılmasının zorunluluk olmasından kaynaklı bir durumdur. Günümüzde ise devletçilik ilkesinin önemi azalmaktadır.

- I. Devlet okulları, hastaneleri, üniversitelerinin açılması
- II. Sümerbank'ın kurulması
- III. İş Bankası'nın kurulması

Yukarıda verilenlerden hangileri devletçilik ilkesine örnek olarak gösterilebilir?

- A) II ve III   B) I ve II   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

İş Bankası 1924 yılında açılan ilk özel bankadır.

Devletçilik ilkesinde halkın gücünün yetmediği kurumların devlet tarafından açılması esas alınır.

Cevap: B

5. Laiklik

Anahtar Kelimeler: Akılcılık, bilimsellik, din ve vicdan özgürlüğü, hoşgörü

Kısaca laiklik din ve devlet işlerinin ayrılmasıdır. Ülkenin din kurallarına göre değil aklın ve bilimin kurallarına göre yönetilmesidir.

Kişilerin din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması, devletin çeşitli din mensupları arasında ayırım yapmamasıdır.

Laiklik, devlete bağlı din veya dine bağlı devlet sistemini reddeder.

Laikliğe göre isteyen istediği dine inanır ve o inancın gereklerini yerine getirir ya da yerine getirmez. Bu durum kişi ile yaratıcı arasındadır.

Laiklikle ilgili Inkılaplar

- Saltanatın kaldırılması
- Halifeliğin kaldırılması
- Şeriyeye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- Kılık ve kıyafet kanunu
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- Medreselerin kapatılması
- Tevdidi Tedrisat Kanunu
- Medeni Kanun'un kabulü
- 1928 yılında anayasadan "devletin dini İslam'dır" maddesinin çıkarılması.

Laiklik yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü de demektir!

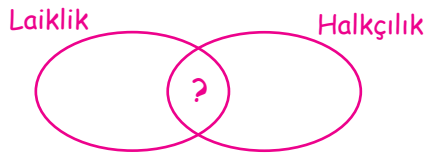
LAİKLİK
ADAM
OLMAKTIR!

K. Atatürk

Mustafa Kemal laiklikle ilgili sözleri,

- Her fert, istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine mahsus siyasi bir fikre malik olmak, mensup olduğu bir dinin icaplarını yapmak veya yapmamak hak ve hürriyetine maliktir.
- Efendiler ve ey millet; biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, müritler memleketi olamaz. En doğru, en hakiki yol medeniyet yoludur.
- Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye muhalif değiliz.

Örnek 11

Şemada soru işareti (?) ile gösterilen alana aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Cumhuriyetin ilanı
- B) Soyadı Kanunu
- C) Türk Medeni Kanunu
- D) Aşar Vergisi'nin kaldırılması

Sen Çöz 11

C. Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar (Yenilikler)

Mustafa Kemal'in siyasi alanda yaptığı inkılâplar (yenilikler) yönetimle ilgili olan çalışmalardır.

1. Saltanat Kaldırılması (1 Kasım 1922)

Saltanat (padişahlık) sisteminin millî egemenlik anlayışı ile bağdaşmaması ayrıca İtilaf Devletleri'nin Lozan görüşmelerine TBMM yanında İstanbul Hükümeti'ni davet etmeleri üzerine saltanat halifelikten ayrılarak kaldırılmıştır.

Unutma!

Halifelik görevi Osmanlı hanedanından Abdülmecid Efendi'ye verilmiştir.

Unutma!

Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922) I. TBMM'nin gerçekleştirdiği tek inkılâp hareketidir.

Saltanatın Kaldırılmasıyla;

- 623 yıllık Osmanlı Devleti, kesin olarak sona ermiştir.
- TBMM, Türk milletinin tek temsilcisi haline gelmiştir.
- Laikliğin ilk aşaması gerçekleşmiştir.
- Millî egemenlik yolunda önemli bir adım atılmıştır.
- Cumhuriyetin ilanı için zemin hazırlanmıştır.

2. İkinci Meclisin Açılması (1923 - 1927)

23 Nisan 1920'de açılan meclisin Kurtuluş Savaşı'nda yıpranması üzerine 11 Ağustos 1923'te II. Meclis, çalışmalarına başlamıştır. II. Meclis 1 Ekim 1927'ye kadar görev yapmıştır. II. Meclisin ilk işi Lozan Barış Antlaşması'nı onaylamaktır. Birçok İnkılap II. Meclis döneminde gerçekleşmiştir.

I. Meclis	II. Meclis
<ul style="list-style-type: none"> • TBMM'yi açıp ulusal egemenlik yolunda ilk adımı attı. • Ulusal bağımsızlığı sağladı. • Saltanatı kaldırdı. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lozan Barış Antlaşması'nı onayladı. • Ankara'yı başkent yaptı. • Cumhuriyeti ilan etti. • İnkılap hareketlerini başlattı.
I. Meclis; Ulusal egemenlik ve bağımsızlık meclisidir.	II. Meclis; Çağdaşlaşmayı sağlayan meclistir.

3. Ankara'nın Başkent Oluşu (13 Ekim 1923)

Lozan Antlaşması'nın TBMM'de onaylanmasından 6 hafta sonra İstanbul TBMM'ye bırakılmıştır. Bu durum ülkede başkent konusunu gündeme getirmiştir. Yeni kurulan devlete farklı bir merkez düşüncesi, kurtuluş savaşının merkezi olması, daha güvenli olması, TBMM'nin de Ankara'da açılmış olması gibi nedenlerle 13 Ekim 1923'te Ankara başkent yapılmıştır.

Eski Ankara

Yeni Ankara

Örnek 12

Lozan Barış Antlaşması'nın TBMM'de onaylanmasından altı hafta sonra İtilaf Devletleri İstanbul'u boşaltmıştır. Böylece bir başkent sorunu ortaya çıkmıştır. Yeni kurulan devlete bir başkent ihtiyacına bağlı olarak 13 Ekim 1923 tarihinde Ankara başkent yapılmıştır. Ankara'nın başkent yapılmasında;

- İstanbul'a yakın olması
- Daha güvenilir bir bölgede olması
- TBMM'nin Ankara'da açılmış olması

Seçeneklerinden hangisi ya da hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II   D) II ve III

Sen Çöz 12

4. Cumhuriyetin İlanı (29 Ekim 1923)

Yeni Türk devleti kurulmasına rağmen yönetim şekli belli değildi. Milli egemenliğe dayalı halkın yönetime katılacağı bir rejimi Mustafa Kemal hep destekliyordu. Amasya Genelgesi, Erzurum Kongresi ve TBMM'nin açılmasında millet egemenliğinden bahsedilmiştir.

Ekim 1923'te hükümetin istifası ve yeni hükümetin kurulamaması Cumhuriyete giden yolu açmıştır.

Cumhuriyeti İlanı ile

- Devlet rejiminin adı belirlendi.
- Devlet başkanı sorunu halledildi.
  - ➔ **Cumhurbaşkanı:** Mustafa Kemal (Atatürk)
  - ➔ **Başbakan:** İsmet Paşa (İnönü)
  - ➔ **Meclis Başkanı:** Fethi Bey (Okyar)
- Yeni inkılâpların yapılabilmesi için ortam hazırlandı.
- Yürütmeye (Yönetme: Karar Alma) işlerlik kazandırıldı.
- Meclis Hükümeti Sistemi'nden Kabine Hükümeti Sistemi'ne geçildi.

Örnek Soru

29 Ekim 1923 tarihinde Ankara'da Cumhuriyet ilan edilmiştir.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte;

- Devlet rejiminin adı belirlenmiştir.
- Kabine Hükümeti Sisteminden, Meclis Hükümeti Sistemine geçilmiştir.
- İnkılapların yapılabilmesi için uygun ortam hazırlanmıştır.

bilgilerinden hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II

B) II ve III

C) I ve III

D) I, II ve III

Biz Çözdük

29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte devlet rejiminin adı belirlendi: Cumhuriyet. Devletin yönetim şekli belirlendiği için inkılapların yapılabilmesi için uygun ortam da hazırlanmış oldu.

II. öncülde verilen bilgi yanlıştır. Zira Cumhuriyetin ilanı ile Meclis Hükümeti Sisteminden, Kabine Hükümeti sistemine geçilmiştir.

Cevap: C

Meclis Hükümeti Sistemi

Meclis Başkanı, hükümetin de başkanıdır. Aynı zamanda bakanlar, meclis içinden tek tek oylama ile seçilir. TBMM'nin açılışında Cumhuriyetin ilanına kadar uygulanmıştır.

Kabine Hükümeti Sistemi

Meclis Başkanı ile hükümetin başkanı (Başbakan) farklı kişilerdir. Bakanlar, başbakan tarafından belirlendiği için hükümeti kurmak ve yönetmek daha kolay olmaktadır.

Meclis Hükümeti Sistemi

Meclis Başkanı ve hükümet başkanı aynı kişi 23 Nisan 1920 - 29 Ekim 1923 arasında uygulandı.

Kabine Hükümeti Sistemi

Meclis Başkanı ve hükümet başkanı farklı kişilerdir. Cumhuriyetin ilanından günümüzde de uygulanıyor.

Günümüzde TBMM'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi uygulanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Türkiye'de 16 Nisan 2017 referandumuyla kabul edilen ve 9 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanan başkanlık tipi hükümet sistemidir. Bu sistemle başbakanlık makamı kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı, daha etkin olarak yönetime katılmaya başlamıştır.

5. Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)

Halife, Hz. Muhammed'den sonra İslam dünyasını yöneten siyasi ve dini lidere denir.

Halifelik Osmanlı Devleti'ne Yavuz Sultan Selim döneminde geçmiştir.

1922 yılında saltanat kaldırılınca halifeliğe dokunulmamıştı. Halifelik makamının zamanla Cumhuriyet düşmanlarının merkezine dönüşmesi, halife Abdülmecid Efendi'nin padişah gibi davranması, halifeliğin ulus devlet anlayışına da uymamasından dolayı kaldırıldı.

Halifeliğin Kaldırılması ile

- Laiklik ilkesi doğrultusunda adım atıldı.
- Cumhuriyet rejimi güvence altına alındı.
- Ulus devlet olma anlayışı güçlendi.

ÖNEMİ: Laik devlet olma yolunda en önemli adım atılmıştır.

6. Şer'îye ve Evkaf Vekaleti'nin Kaldırılması (3 Mart 1924)

Şer'îye: Din, din işleri

Evkaf: Vakıflar

Vekalet: Bakanlık

Osmanlı Devleti'nde "Din işleri ve Vakıflar Bakanlığı" vardı. Yeni ve laikleşen devlette böyle bir kurum olamazdı. Bu sebeple 3 Mart 1924'te kaldırılacak yerine

Diyamet İşleri Başkanlığı (Bakanlığı değil)

Vakıflar Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

7. Kadınlara Siyasi Hakların Verilmesi

1930: Belediye seçimlerine (meclislerine) katılma hakkı

1933: Muhtar seçilme hakkı

1934: Milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

Dikkate Al

Türk kadını birçok Avrupa ülkesindeki kadınlardan daha önce siyasi haklara kavuşmuştur.

D. Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar (Yenilikler)

1. 1921 (Teşkilat-ı Esasiye) Anayasası

TBMM'nin açıldığı ve kurtuluş savaşı döneminde olağanüstü şartlarda hazırlanmıştır.

Dini buyrukların yerine getirilmesi görevinin TBMM'ye verilmesi bu anayasanın laik bir anayasa olmadığı gösterir.

1921 Anayasası'nda kabul edilen ilk kararlar TBMM'nin aldığı ile kararlardır.

2. 1924 Anayasası

1921 Anayasası olağanüstü şartlarda hazırlandığı için yetersiz bir anayasaydı. Bu sebeple Cumhuriyetin ilanından sonra yeni Türk devletine yeni bir anayasa yapma ihtiyacı doğmuştur.

1924 Anayasası

- Türkiye Devleti bir cumhuriyettir. (Yönetim şekli)
- Kabine hükümeti sistemini benimser.
- Hâkimiyet kayıtsız ve şartsız milletindir.
- Güçler birliği ilkesini benimser.
- Seçimler dört yılda bir yapılır. On sekiz yaşını tamamlayan her erkek oy kullanma hakkına sahiptir.

Dikkate Al

Bu madde Kadınlara oy hakkı verilmediği için Halkçılık ilkesine aykırıdır.

- Otuz yaşını doldurmuş her erkek milletvekili adayı olma hakkına sahiptir.

Dikkate Al

Bu madde halkçılık ilkesine aykırıdır. çünkü, sadece erkeklere bu hak verilmiştir. Kadın-erkek eşitliği yoktur.

- Devletin dini İslamdır, dili Türkçe ve başkenti Ankara'dır.

Dikkate Al

Bu madde anayasanın laik olmadığı gösterir.

- Cumhurbaşkanı 4 yıl süreyle TBMM içinde seçilir.

Anayasada Zamanla Yapılan Değişiklikler

- Devletin dini İslamdır, maddesi 1928'de anayasadan çıkarıldı.
- Seçmen yaşı 18'den 22'ye çıkarıldı
- 1934 yılında Kadınlara seçme - seçilme hakkı verildi.

Dikkate Al

Atatürk ilkeleri 1937'te anayasaya eklenmiştir.

Örnek 13

TBMM'nin açılmasından sonra alınan ilk kararlar 1921 yılında anayasa haline getirilmiştir (Teşkilatı Esasiye Kanunu). Bu anayasa sadece savaş şartlarında oluşturulmuş ve kısıtlı maddelerden oluşmaktaydı. Eksiklerin tamamlanması ve tüm ihtiyaçlara cevap verebilmesi amacıyla 1924 yılında yeni bir anayasa yapılmıştır (1924 Anayasası).

Buna göre;

- I. Türkiye Devleti'nin yönetim şekli cumhuriyettir.
- II. Türkiye Devleti'nin başkenti Ankara'dır.
- III. Meclisin başkanı hükümetin de başkanıdır.

aşağıdakilerden hangileri 1921 yılında olmadığı halde 1924 Anayasasında yer aldığı kesindir?

- A) II ve III   B) I ve II   C) I ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 13

3. Türk Medeni Kanunu (17 Şubat 1926)

Eski Osmanlı hukukunun günün (çağın) şartları karşısında yetersiz olması, Türk toplumunda medeni kanun ihtiyacını doğurmuş ve İsviçre Medeni Kanunu esas alınarak Türk Medeni Kanunu oluşturulmuştur.

Türk Medeni Kanunu'nun Kabul Edilmesinde

- a. Hukuk kurallarını çağdaşlaştırmak,
- b. Hukuk birliğini sağlamak.
- c. Hukuksal açıdan cinsiyet ayrımına son vermek.
- d. Yargıda başka devletlerin müdahalesini engellemek.
- e. Laik hukuk sistemine geçmek amaçlanmıştır.

Türk Medeni Kanunu ile

- Toplumda ve ailede kadın - erkek eşitliği sağlandı.
- Tek eşlik ve resmi nikah zorunluğu getirildi.
- Mahkemelerde ve şahitlikte eşitlik sağlandı.
- Kadınlara istediği mesleğe girme hakkı verildi.
- Patrikhanenin din dışındaki yetkileri kaldırıldı.
- Kadınlara da çocuklarının velayeti hakkı verildi.
- Kadınlara da boşanma hakkı verildi.

Dikkate Al

1926 İtalya'dan Ceza Kanunu
1926 Almanya'dan Borçlar Kanunu
1929 Fransa'dan İdare Hukuku uyarlanıp alınmıştır.

KARŞILAŞTIRMA	
Osmanlı Devleti Döneminde	Türk Medeni kanunu ile
Erkekler birden fazla evlilik yapabilir	Tek eşlilik ve resmi nikah zorunluluğu
Sadece erkeklerin boşanma hakkı var	Kadınlara da boşanma hakkı verildi.
Miras sadece erkeklere verilir	Kadın da mirastan pay alacaktır.
2 kadının şahitliği 1 erkeğe denktir	1 kadının şahitliği 1 erkeğe denktir.
Kadınlar çalışma hayatına giremez	Kadınlar istediği meslekte çalışabilir.
Çocuğun velayeti babaya verilir	Çocuğun velayeti anneye de verilebilir.

Dikkate Al

Türk Medeni Kanunu'nda kadınlara siyasal haklar verilmemiştir. Sadece toplumsal haklar verilmiştir.

Unutma!

Türk Medeni Kanunu ile toplumsal hayatta ve çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır.

Dikkate Al

Türk Medeni Kanunu eşitlik yönüyle Halkçılık; dine, göre evlilik, boşanma şahitlik konularında Laiklik ilkesini içine alır.

Örnek Soru

17 Şubat 1926 tarihinde kabul edilen Türk Medeni Kanunu kabul edilmiştir.

Buna göre;

- I. Evlilik ve boşanma hakkı
- II. Miras hakkı
- III. Seçme ve seçilme hakkı
- IV. Çalışma hayatına girme hakkı

konularından hangilerinde Türk Medeni Kanunu ile kadın erkek eşitliği sağlanmıştır?

- A) I, II ve IV   B) II, III ve IV   C) I, II ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

Türk Medeni Kanunu ile kadın - erkek arasında evlilik, boşanma, şahitlik, miras, velayet ve çalışma hakkı konularında eşitlik sağlanmıştır. Ancak siyaset konusunda eşitlik 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı, 1933 yılında muhtar seçilme hakkı ve 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmesiyle gerçekleşmiştir.

Cevap: A

E. Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar (Yenilikler)

1. Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924)

Tevhid: Birlik, bir olma

Tedrisat: Eğitim - öğretim

Osmanlı Devleti'nde medreseler, batı tarzı okullar, azınlık okulları ve yabancı okullar vardı. Bu şekilde farklı tarzda okulların olması Osmanlı Devleti'nde eğitimde birliği engelliyordu. Ayrıca bu okullardan mezun olanlar birbirinden farklı zihniyeti ortaya çıkarıyordu. Bu sebeple Tevhid-i Tedrisat kanunu ile eğitim ve öğretim faaliyetleri birleştirildi. Bu kanun ile azınlık okulları ve yabancı okullar MEB'e bağlanmıştır. Böylece eğitim ve öğretimde birlik sağlanmış, eğitim millî ve çağdaş bir nitelik kazanmıştır.

Dikkate Al

Bu kanunla yabancı devletlerin eğitim bahanesiyle iç işlerimize karşımaların önüne geçildi (önledi).

2. Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun (Millî Eğitim Kanunu) (2 Mart 1926)

Eğitimin esaslarını ve işleyişini belirlemek amacıyla çıkarılan kanundur.

İlk ve ortaöğretim programları belirlenmiş ve ülkede okul açılması bakanlığın iznine bağlanmıştır.

Eğitim millî olacak şekilde belirlenmiştir.

Yabancı ve azınlık okullarında dini resim, sembol ve işaretler kaldırılmıştır.

3. Yeni Türk Harflerinin Kabulü (1 Kasım 1928)

Türk halkı uzun yıllardır öğrenilmesi ve kullanılması zor olan Arap alfabesini kullanıyordu. Bu sebeple ülkede okuma - yazma oranı düşüktü.

Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılaplar Türkçeyi ön plana çıkarmıştı. Böylece harf inkılabına zemin hazırlanmıştı.

Latin harflerinin uyarlanması için bir komisyon kurulmuştu. Komisyon X, W, W gibi harfleri almayıp ç, ğ, ö, ş, ü gibi harfleri ekleyerek yeni Türk alfabesini oluşturmuştur.

Dikkate Al

Latin alfabesiyle basılan ilk gazete Mardin Gazetesi'dir.

Latin Alfabesinin Kabulü ile

- Okuma - yazma oranı artmıştır.
- Çağdaşlaşma yolunda önemli bir adım atıldı.
- Avrupa (batı) ile yakınlaşma sağlandı.
- Millet Mektepleri açıldı.

4. Millet Mektepleri'nin Açılması (24 Kasım 1928)

Yeni Türk harflerinin kabul edilmesinden sonra halka yeni harfleri öğretmek amacıyla açılan mekteplerdir (kurslardır).

24 Kasım 1928'deki Millet Mektepleri Talimatnamesi ile ülke genelinde okuma - yazma seferberliği başlatılmıştır.

Dikkate Al

Mustafa Kemal'e Millet Mektepleri Başöğretmeni unvanı verilmiştir.

16 - 45 yaş arasında olanlar bu eğitime zorunlu tutulmuştur.

Dikkate Al

24 Kasım Öğretmen Günü, Mustafa Kemal'e Başöğretmenlik verilmesini yıl dönümüdür. Bu kutlamalar 24 Kasım 1981'den itibaren devam etmektedir

Örnek Soru

1 Kasım 1928 tarihinde Yeni Türk harfleri kabul edilmiştir. Böylece öğrenilmesi ve kullanılması zor olan Arap harf sisteminden Latin harflerine geçilmiştir.

Yeni harf sistemine geçilmesiyle birlikte, yeni sistemi ve inkılapları vatandaşlara öğretebilmek amacıyla hangi kurum açılmıştır?

- A) Halkevleri
B) Köy Enstitüleri
C) Millet Mektepleri
D) Türk Dil Kurumu

Biz Çözdük

Halkevleri, 1932 yılında; Köy Enstitüleri 1940 yılında; Türk Dil Kurumu 1932 yılında açılmıştır.

Türk halkına yeni harfleri ve inkılapları öğretebilmek amacıyla Millet Mektepleri 24 Kasım 1928 tarihinde açılmıştır.

Cevap: C

5. Türk Tarih Kurumu (1931)

Atatürk, Türk tarihinin Osmanlı Devleti tarihinden ibaret olmayıp, öncesinde de atalarımızın devletler kurduğunu biliyordu. Daha önceki Türk tarihinin araştırılmasını istiyordu.

Türk Tarih Kurumu'nun Açılma Nedenleri

- Eski Türk tarihi araştırmak
- Türk milleti aleyhindeki görüşlere cevap vermek
- Millî bilinç ve kültürü geliştirmek

Türk tarihinin bilimsel yöntemlerle araştırılması için 15 Nisan 1931'de Türk Tarih Tektik Cemiyeti kurulmuş daha sonra kurum "Türk Tarih Kurumu (TTK)" adını almıştır.

6. Türk Dil Kurumu (12 Temmuz 1932)

Osmanlı Devleti'nde dil birliği yoktu. Osmanlı Türkçesine Arapça ve Farsça son dönemlerde de batı dillerinden kelimeler girmiştir. Bu durum Türkçenin gelişimini yavaşlatmıştır.

Türk Dil Kurumu'nun Açılma Nedenleri

- Türk dilini yabancı etkilerden korumak
- Türk dilini zenginleştirmek
- Türkçeyi dünya dili haline getirmek

Bu amaçları gerçekleştirmek için 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuş daha sonra da "Türk Dil Kurumu (TDK)" olmuştur.

7. 1933 Üniversite Reformu

Osmanlı Devleti'ndeki tek yüksek okul (üniversite) başkent İstanbul'da bulunan Dar'ül Fünun'du. Dar'ül Fünun da çağdaşlarından çok geri bir eğitim veriliyordu. Bu sebeple modern üniversite sistemi kurmak için çalışmalar başlatıldı.

Mustafa Kemal'in davetiyle gelen İsviçreli Profesör Albert Malche, hazırladığı raporda eksikler dile getirilmiştir. Bu rapor doğrultusunda çalışmalar yapılmıştır.

1933'te Dar'ül Fünun kapatılmış ve yerine İstanbul Üniversitesi açılmıştır. Bu dönemde Almanya'da Nazi (Alman Adolf Hitler) zulmünden kaçan birçok bilim insanı İstanbul Üniversitesi'nde ders vermiştir.

Daha sonra Musiki Muallim Mektebi, Hukuk Mektebi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Yüksek Ziraat Enstitüsü, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi açılmıştır.

8. Sanat ve Spor Alanındaki Gelişmeler

Mustafa Kemal bir toplumun sadece bilimle değil sanat ve sporda başarılı çalışmalar yaparak gelişeceğini düşünüyordu. Bu amaçla müzik, resim, heykel, anıt ve spor alanlarında çalışmalar yapacak kurumların da açılmasını sağlamıştır.

- 1923 Ankara Arkeoloji Müzesi
- 1924 Musiki Muallim Mektebi (Ankara)
- 1924 Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
- 1927 Güzel Sanatlar Akademisi
- 1927 Çapa Muallim Mektebi (Beden Eğitimi alanında)
- 1927 Etnografya Müzesi (İlk devlet müzesi)
- 1931 Tiyatro Meslek Mektebi
- 1932 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
- 1934 Darülbedayi İstanbul Şehir Tiyatrosuna dönüştürüldü.
- 1934 Millî Musiki ve Temsil Akademisi
- 1936 Ankara Devlet Konservatuvarı
- 1937 Resim ve Heykel Müzesi (İstanbul)

Dikkate Al

İlk Atatürk heykeli 1926'da Gülhane Parkı'nda açılmıştır.

Dikkate Al

Türkiye Cumhuriyeti spor alanında ilk kez 1924 Paris Olimpiyatları'nda temsil edilmiştir.

F. Toplumsal Alanda Yapılan İnkılaplar (Yenilikler)

Türk toplumunun modern ve çağdaş bir yapıya kavuşmasını isteyen Mustafa Kemal, toplumsal alanda da çalışmalar yapmıştır.

1. Şapka, Kılık - Kıyafet Kanunu (1925)

Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'ndeki dine göre kıyafet giymesi toplum da ayrışmalara sebep olduğunu biliyordu. Hem toplumsal bütünlüğü sağlamak hem de modern bir görüntü oluşturmak için çalışmalar başlattı.

Mustafa Kemal, Kastamonu gezisinde halka şapkayı tanıttı.

Kılık - kıyafet düzenlemesi 1934'te tamamlandı. Dini kıyafetlerle (sarık, cübbe, takke, şalvar) dolaşılması yasaklandı.

Dikkate Al

Kılık - kıyafet konunu Halkçılık ve Laiklik ilkesiyle ilgilidir.

2. Tekke - Zaviye ve Türbelerin Kapatılması (1925)

Tekke: Tarikat üyelerinin büyük toplanma yeri

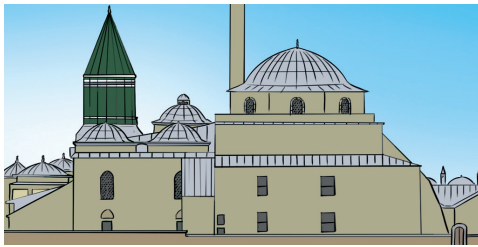
Zaviye: Tarikat üyelerinin küçük toplanma mekanı

Türbe: Din, devlet adamlarının mezarı

Cumhuriyetin ilanından sonra bu kurumlar laik devlet yapısı ile bağdaşmamaktaydı. Ayrıca bazı tekke ve zaviyeler Cumhuriyet karşıtlarının toplandığı mekanlar haline gelmişti. Bu sebeplerle çıkarılan kanunla tekke - zaviye ve türbeler kapatılmıştır.

Dikkate Al

Türk büyükleri ve bazı dini kişilerin türbelerine (Mevlana, Hacı Bayram-ı Veli...) dokunulmamış ilerleyen zamanlarda bu türbeler müzeye dönüştürülmüştür.

Mevlana Türbesi

Hacı Bayram-ı Veli Türbesi

3. Takvim ve Saat Değişiklikleri (1925)

Uluslararası alanda ekonomik ve ticari ilişkileri kolaylaştırmak amacıyla eski takvim sistemi (Hicri takvim) kaldırılıp 1 Ocak 1926'dan itibaren Miladi takvime geçilmiştir. Aynı gün saat ayarları da Avrupa'ya uygun hale dönüştürülmüştür.

Hicri Takvim			Miladi Takvim		
Muharrem	Safer	R. evvel	Ocak	Şubat	Mart
R. ahir	C. evvel	C. ahir	Nisan	Mayıs	Haziran
Recep	Şaban	Ramazan	Temmuz	Ağustos	Eylül
Şevval	Zilkade	Zilhicce	Ekim	Kasım	Aralık

4. Ölçü Birimlerinin Değiştirilmesi (1931)

Osmanlı Devleti'nde ağırlık ve uzunluk ölçülerinde batının standart birimleri kullanılmıyordu. Bu sebeple de hem ülke içinde hem de uluslararası ticarete karışıklık yaşıyordu.

Osmanlı Devleti'nde pik, halebi, berri, merhale, fersah, kulaç, boğum, arşın, urup, endaze gibi uzunluk ölçüleri; okka, dirhem, batman, çeki, kırat, kile gibi ağırlık ölçüleri kullanılmıyordu. Batı ile yaşanan bu sorunu çözmek için 1 Nisan 1931'den itibaren metre ve kilogram katları kullanılmaya başlanmıştır.

Dikkate Al

1 Fersah: 5685 m	1 kile: 33,166 lt
1 Merhale: 45480 m.	1 dirhem: 3,208 gr
1 Kulaç: 1,89 m.	1 batman: 7,692 kg
1 Şinik: 9,25 lt	1 miskal: 4,807 kg

5. Soyadı Kanunu (1934)

Osmanlı Devleti'nde kişiler ya baba adıyla birleştirilip ya memleketiyle ya mesleğiyle ya da lakabı unvanıyla tanınırdı.

Örnek:

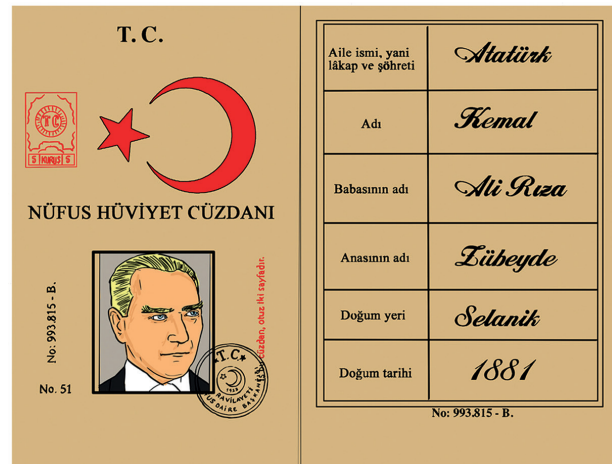
Veli oğlu Furkan
Sivaslı Mesut Mert
Öğretmen (muallim) Safa
Avukat Süleyman

Osmanlı Devleti'ndeki bu durum ticaret, askerlik, hukuk gibi konularda sorunlara ve karışıklığa sebep oluyordu. Bu karışıklığı önlemek amacıyla 21 Haziran 1934'te Soyadı Kanunu çıkardı.

Bu kanuna göre;

İki yıl içinde her aile soyadı alacaktır.
Alınan soyadlar Türkçe olacaktır.

Alınan soyadlar toplumda alay edici, küçük düşürücü ya da küfür içerikli olmayacaktır.

Atatürk'ün Nüfus Cüzdanı

Dikkate Al

TBMM Mustafa Kemal'e Atatürk soyadını vermiştir. Bu soyadı farklı bir kişinin de alması yasaklanmıştır.

Unutma!

Mustafa Kemal'in düşündüğü soyadı "Öz" idi. Ancak TBMM, Atatürk soyadını verince öz kullanılmamıştır.

26 Kasım 1934'te çıkarılan kanunla ağa, hacı, hafız, bey, molla, paşa, hazret gibi eski toplumsal düzeni yansıtan unvanların da kullanılması yasaklanmıştır.

Dikkate Al

Soyadı Kanunu ile imtiyazsız, sınıfsız ve kaynaşmış bir millet amaçlandığından bu kanun Atatürk ilkelerinden Halkçılıkla ilgilidir.

Unutma!

Günümüzde aynı isim ve soy isimde birçok kişi olabildiği için bu karışıklığı önlemek amacıyla 11 haneli TC kimlik numarası kullanılmaktadır.

Örnek 14

1934 yılında çıkarılan kanunla her ailenin iki yıl içinde Türkçe ve toplum tarafından küçük düşürücü kabul edilmeyen bir soyadı alması zorunluluğu getirilmiştir. TBMM, Mustafa Kemal'e de Türk milletinin kurucusu ve atası anlamında ATATÜRK soyadını vermiştir. Aynı süreçte çıkarılan bir kanunla da ağa, hacı, molla, paşa, hazret gibi unvanlar kaldırılmıştır.

Verilen açıklama aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Milliyetçilik   B) Halkçılık   C) Laiklik   D) Cumhuriyetçilik

Sen Çöz 14

6. Hafta Sonun Tatilinin Pazara Alınması (1935)

Osmanlı Devleti'nde tatil günü Cuma; Avrupa'da ise Pazar günü idi. Bu durum ticari ve siyasi ilişkilerde sorun ve karışıklığa sebep oluyordu. Avrupa ile uyum sağlayabilmek için hafta sonu tatil 1 Ocak 1935'ten itibaren cumadan pazara alınmıştır.

Hafta sonu tatilinin cumadan pazara alınması Atatürk ilkelerinden inkılapçılık ilkesi ile ilgilidir.

6. Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar (Yenilikler)

Mustafa Kemal, askeri başarıların ekonomik zaferle taçlandırılmazsa eksik kalacağını düşünüyordu. Bu sebeple yeni Türk devletinin ekonomik alanda da gelişmesi için çaba harcamıştır.

Osmanlı Devleti'nde Müslüman halk tarımla geçimini sağlıyor ticareti ise azınlıklar elinde tutuyordu. Sanayinin gelişmemesi kapitülasyonlar ve ihracatın az; ithalatın fazla olması Osmanlı ekonomisini çöktürmüştü.

Yeni Türk devleti ekonomik bağımsızlığı sağlamak ve millî ekonomiyi kurmak için çalışmalar başlatmıştır.

1. İzmir İktisat Kongresi (18 Şubat - 4 Mart 1923)

Yeni Türk devletinin ekonomi politikasını belirlemek için değişik meslek gruplarını temsil eden 1135 üyenin katılımıyla İzmir'e iktisat kongresi düzenlendi. Böylece Milli Ekonominin İlkeleri belirlenmiştir. İzmir İktisat Kongresi'nin başkanlığını Kazım Karabekir yapmıştır.

Kongrede Alınan Bazı Kararlar

- ▶ Ham maddesi ülkemizde olan sanayi dalları kurulmalıdır.
- ▶ Millî bankaların kurulması
- ▶ Sanayinin teşvik edilmesi
- ▶ Yerli malının teşviki
- ▶ Teknik eğitimin geliştirilmesi
- ▶ Özel teşebbüsüm yapamadığı yatırımları devletin yapması
- ▶ Özel teşebbüse kredi sağlayacak bir devlet bankasının kurulması
- ▶ Küçük imalathanelerden fabrikalara geçilmesi kararı alındı

İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar daha sonra ekonomiyle ilgili çalışmalara yön vermiştir. Bu kararlar doğrultusunda bir çok sanayi kuruluşu faaliyete geçmiştir.

- 1924 Türkiye İş Bankası kuruldu.
- 1924 Türkiye Taş Kömür Kurumu kuruldu.
- 1925 Türkiye Sanayi ve Maden Bankası kuruldu.
- 1925 Türk Tayyare Cemiyeti (Türk Hava Kurumu)
- 1926 Uşak Şeker Fabrikası
- 1926 Teşvik-i Sanayi Kanunu
- 1928 Kırıkkale Mermi Fabrikası
- 1930 Gölçük'te Modern Türk donanmasının temeli atıldı.
- 1933 Sümerbank kuruldu.
- 1934 I. Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanmaya konuldu.
- 1935 Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kuruldu.

1935 Etibank kuruldu.

1936 Türkiye'de ilk tank imalatı gerçekleştirildi.

1945 Ankara'da Türkiye'nin ilk uçak motoru fabrikası açıldı.

Araç Motoru Fabrikası

Örnek Soru

Mustafa Kemal, askerî başarıların ekonomik zaferlerle taçlandırılmaması durumunda başarının yarım kalacağını belirtmiştir. Mustafa Kemal yeni Türk devletinin ekonomik alanda da gelişmesini sağlamak amacıyla 18 Şubat - 4 Mart 1923 tarihleri arasında Kazım Karabekir'in başkanlığında İzmir İktisat Kongresi'nin toplanmasını sağladı. Bu toplantıda "Milli Ekonominin İlkeleri" belirlenmiştir.

Buna göre;

- I. Millî bankaların kurulması
- II. Ham maddesi ülkemizde olan sanayi dallarının kurulması
- III. Küçük imalathanelerdeki üretimi hızlandırmanın yollarının bulunması

sonuçlarından hangileri İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlardandır?

- A) I, II ve III   B) II ve III   C) I ve III   D) I ve II

Biz Çözdük

I. ve II. öncüllerde verilen bilgiler İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlardandır. Ayrıca kongrede küçük imalathanelerden büyük fabrikalara geçilmesi kararı alınmıştır. III. öncülde yer alan küçük imalathanelerde üretime devam etme fikri İzmir İktisat Kongresi kararlarından biri değildir.

Cevap: D

2. Kapitülasyonların Kaldırılması (1923)

Kapitülasyon, bir ülkenin başka bir ülkeye başta ekonomik olmak üzere sosyal, dini, hukuki birçok alanda verdiği geniş ayrıcalıklara denilir. Osmanlı Devleti'nde ilk kapitülasyonlar Kanuni Sultan Süleyman döneminde Fransa'ya verilmişti. Coğrafi Keşiflerden sonra Avrupalı devletlerle ticaretini geliştirmek isteyen Osmanlı Devleti diğer birçok Avrupa ülkesine kapitülasyonlar vermiştir. Bu durum zamanla Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemeye başlamıştır. Sanayi Devrimi'nde sonra da Avrupa'da üretilen kaliteli ve ucuz mallar Osmanlı piyasalarına kapitülasyonlar sebebiyle hızla girince Osmanlı ekonomisi bu durumdan çok daha fazla zarar görmüştür.

Kapitülasyonların olumsuz etkisinden kurtulmak düşüncesi yeni Türk devletinin önemli konularından bir olmuştur. Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonlar kesin olarak kaldırılmış ve böylece bağımsız ekonominin en önemli aşaması gerçekleşmiştir.

Unutma!

Kapitülasyonların kaldırılması Atatürk ilkelerinden milliyetçilikle ilgilidir.

3. İş Bankası'nın Kurulması (1924)

Sanayicilerin kredi sermaye ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştur.

Dikkate Al

İş Bankası, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk özel bankasıdır.

İş Bankası

4. Aşar Vergisi'nin Kaldırılması (1925)

Aşar vergisi, Müslüman çiftçilerden alınan belirli orandaki ürün vergisi idi. Sadece çiftçilerden alınan bu verginin toplumsal eşitsizliğe sebep olması ayrıca çiftçilere ağır bir yük getirmesinden dolayı kaldırılmıştır. Böylece Türk çiftçisi rahatlamıştır.

Dikkate Al

Aşar vergisi "Öşür" olarak da adlandırılır.

Dikkate Al

Aşar Vergisi'nin kaldırılması Atatürk ilkelerinden Halkçılıkla ilgilidir.

5. Kabotaj Kanunu (1 Temmuz 1926)

Kabotaj, bir devletin kendi limanlarına teniz ticareti konusunda tanıdığı ayrıcalıktır.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin tüm liman ve deniz işletmeleri İtilaf Devletlerinin denetimine girmişti.

1 Temmuz 1926 tarihinde Yeni Türk Devleti'nde Kabotaj Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla Türk sularında yalnızca Türk gemilerine ticaret yapma hakkı verilmiştir. Milli ekonomiyi güçlendirmek ve Türk denizciliğinin geliştirmek amaçlanmıştır.

Dikkate Al

Bu kanun Atatürk ilkelerinden milliyetçilik ilkesiyle ilgilidir.

6. Teşvik-i Sanayi Kanunu (1 Temmuz 1927)

Devlet, bu kanunla yatırımcılara gerekli kolaylıkları ve krediyi sağlayarak ülkemizde sanayi yatırımlarının amaçladı.

Devlet, bu kanunla sanayicilere

- Ucuz arazi ve bina tahsis etme
- Taşıma indiriminde bulunma
- Vergiden muaf tutma
- Ulaştırma ve depolama imkânı sağlama
- Yeri malı kullanma, imkânları verilmiştir.

1929, Dünya ekonomik krizi sebebiyle özel sektör, bu kanun ve imkânlardan yararlanamadı. Bu durum üzerine devletçilik ilkesi uygulamaya konuldu. Bu amaçla 1933'te Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulandı.

Örnek 15

1 Temmuz 1927 tarihinde çıkarılan Teşviki Sanayi Kanunu ile yatırımcılara gerekli kolaylıkların sağlanması böylece sanayi yatırımlarının yapılması amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda alınan kararlarla ilgili olarak sanayicilere;

- I. Ucuz mazot desteğinin sağlanması
- II. Vergiden muaf tutma
- III. Arazi ve bina tahsis etme

durumlarından hangileri sağlanmıştır?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

Sen Çöz 15

H. Sağlık Alanında Yapılan Çalışmalar

Kurtuluş Savaşı'ndan yeni çıkmış ve yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin halkın sağlık sorunlarını çözmesi, daha iyi şartlar sunabilmek için çeşitli çalışmalar yapması gerekiyordu.

Mustafa Kemal, sağlıkla ilgili olarak "Kendine devrimin ve devrimciliğin çeşitli ve yaşamsal görevler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı her zaman dikkatle durulacak ulusal sorunumuzdur..." demiştir.

1. Hıfzıssıhha Müessesesi

1892 yılında "Aşı Evi" olarak kurulmuştu. 27 Mayıs 1928'de adını Sağlık Başkanı Refik Saydam'dan alan Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü açılmıştır.

Hıfzıssıhha Enstitüsü'nde

- 1932 yılında serum üretimi, ülke ihtiyacını karşılayacak düzeye geldi.
- 1934 yılında çiçek aşısı üretimi ülke ihtiyacını karşılayacak düzeye getirildi.
- 1937 yılında kuduz serumu üretildi.

2. Veremle Savaş

Cumhuriyet ilk yıllarında ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik şartlar nedeniyle verem yaygın bir hastalıktı.

Verem nedir?

Daha çok akciğere yerleşen Koch mikrobuunun yol açtığı ateşli ve bulaşıcı bir hastalıktır.

Verem, tüberküloz ya da ince hastalık olarak da bilinir.

Verem Hastalığının Tedavisi için

1923'te Behçet Uz'un girişimiyle İzmir Veremle Mücadele Cemiyeti kuruldu.

1924'te İstanbul'da sanatoryum (Verem Hastanesi) açıldı.

1927'te İstanbul Veremle Mücadele Cemiyeti kuruldu.

1930'da Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çıkarıldı. Amaç veremli hastaları bildirme ve hastalığın bulaşmasını önlemektir.

Örnek Soru

Atatürk döneminde gerçekleştirilen bazı inkılap hareketleri aşağıda verilmiştir.

- I. Teşviki Sanayi Kanunu
- II. Tevhidi Tedrisat Kanunu
- III. Soyadı Kanunu

Buna göre verilen inkılap hareketlerinin kronolojik sıralaması hangi şıkta doğru olarak gösterilmiştir?

- A) I, II ve III   B) III, I ve II   C) II, III ve I   D) II, I ve III

Biz Çözdük

Teşviki Sanayi Kanunu: 1927

Tevhidi Tedrisat Kanunu: 1924

Soyadı Kanunu: 1934

Cevap: D

I) Cumhuriyetin Kazandırdıkları ve Atatürk'ün Hedefi

Cumhuriyetin ilanı ile Türk vatandaşı demokrasi, yönetme ve tam bağımsızlık bilincine ulaşmıştır. Mustafa Kemal'in en büyük hedefi Türk milletini her yönüyle yüceltmektir.

1) Nutuk (Söylev)

Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışından 1927 yılına kadar ki milli mücadele ve İnkılaplar sürecinin anlatıldığı kitaba (konuşma metnine) Nutuk denir.

Mustafa Kemal, Nutuk'u 15 Ekim 1927'de başlayan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) kurultayında okumuştur. Nutuk, Mustafa Kemal'in gözlemleri ve resmi belgeler kullanılarak oluşturulmuştur. Böylece belirtilen gelişmelerle ilgili oluşturulacak asılsız iddiaların önüne de geçilmiştir.

Nutuk 3 Bölümden Oluşur.

1. Bölüm Atatürk'ün Samsun'a çıkışından (19 Mayıs 1919), TBMM'nin açılışına (23 Nisan 1920) kadar,
2. Bölüm TBMM'nin açılmasından, Cumhuriyetin ilanına (29 Ekim 1923) kadar,
3. Bölüm Cumhuriyetin ilanından 1927'ye kadar ki olaylar anlatılır.

2) Onuncu Yıl Nutku (1933)

Mustafa Kemal'in Cumhuriyet'in kuruluşunun onuncu yılı dolayısıyla 29 Ekim 1933'te Ankara, Hipodrom 'da yaptığı ünlü halka sesleniştir.

Az zamanda çok ve büyük işler başardık diyen Mustafa Kemal, bu işlerin en büyüğünün Türkiye Cumhuriyeti olduğunu, yapılanlarla yetinilmemesini, çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkılması gerektiğini bu konuşmasında vurgulamıştır.

Onuncu Yıl Nutku " Ne Mutlu Türküm Diyene" sözüyle tamamlanır.

Örnek 16

Nutuk (Söylev) Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışından 1927 yılına kadar ki millî mücadele ve inkılaplar sürecinin CHP Kongresinde 15 Ekim 1927 tarihinde okuduğu eseridir.

- I. Çanakkale Savaşı'nın sebepleri
- II. Saltanatın kaldırılmasının sebepleri
- III. Aşar Vergisinin kaldırılması

Konu başlıklarından hangisi ya da hangilerinin Nutuk'ta yer alması beklenemez?

- A) Yalnız I   B) I ve III   C) II ve III   D) I ve II

Sen Çöz 16

J) Atatürk İlkeleri ve İnkıplarının Temel Esasları

- Kaynağı Türk millî kültürüdür.
- Taklitçi değildir. Dış baskı ve zorlama yoktur.
- Evrensel ve barışçıdır.
- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Hak ve hürriyeti koruyucudur.
- Akılcı ve bilimseldir.
- Birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcıdır.
- Atatürk ilke ve inkıpları uygulamaya yansımıştır.
- Laik düşünce ve hukuka dayanır.
- Millî egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.

Etkinlik 3

Aşağıda verilen olayları kronolojik olarak sıralayınız.

	SIRALAMA	TARİHİ	OLAY - BİLGİ
1			Türk Dil Kurumu'nun açılması
2			Lozan Barış Antlaşması
3			Ankara'nın başkent yapılması
4			Aşar vergisinin kaldırılması
5			TBMM'nin açılması
6			Kadınlara muhtar seçilme hakkı verilmesi
7			Türk Tarih Kurumu'nun açılması
8			Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
9			Atatürk ilkelerinin anayasaya girmesi
10			Millet Mektepleri'nin açılması
11			Üniversite Reformu'nun yapılması
12			Etnografya Müzesi'nin açılması
13			Soyadı Kanunu'nun kabulü
14			İzmir İktisat Kongresi'nin yapılması
15			Etibank'ın kurulması

Etkinlik 4

Aşağıda eşleştirmeleri alanına göre yapınız.

Alan		Olay - Bilgi	Numarası
SİYASİ ALAN - 1	1	Birinci 5 yıllık Kalkınma Planı	
	2	Cumhuriyet Halk Fırkası'nın kurulması	
	3	Medeni Kanunu'nun kabulü	
	4	Aşar Vergisinin kaldırılması	
HUKUKİ ALAN - 2	5	Şapka Kanunu'nun çıkarılması	
	6	Soyadı Kanunu'nun kabulü	
	7	Miladi Takvimin kabulü	
	8	Ankara'nın başkent yapılması	
SOSYAL ALAN - 3	9	1924 Anayasası	
	10	Kılık - kıyafet inkılabı	
	11	Türk Dil Kurumu'nun açılması	
	12	Kabotaj Kanunu	
EĞİTİM - KÜLTÜR ALANI - 4	13	Tekke - zaviyelerin kapatılması	
	14	Cumhuriyet'in ilanı	
	15	Saltanatın kaldırılması	
	16	1933 Üniversite Reformu	
EKONOMİK ALAN - 5	17	Yeni Türk Harflerinin kabulü	
	18	Teşvik-i Sanayi Kanunu	
	19	Kadınların milletvekili seçilmesi	

1. Osmanlı döneminde kişiler ya baba adlarıyla, ya memleketleriyle ya meslekleriyle ya da lakaplarıyla tanınırdı. Bu durum askerlik, vergi gibi toplumsal konularda karışıklıklara neden oluyordu. Bu sebeple 1934 yılında çıkarılan kanunla her ailenin soyadı alması zorunlu oldu. Buna bağlı olarak aynı kanunla "ağa, hacı, hafız, molla" gibi unvanlarda kaldırılmıştır.

Yukarıda verilen bilgiler hangi Atatürk ilkesi ile ilgilidir?

- A) Milliyetçilik
B) Halkçılık
C) Devletçilik
D) Cumhuriyetçilik

2. Atatürk milliyetçiliği; milletini sevmek, onun varlığını yüceltmek ve milletinin mutluluğu için çalışmak olarak adlandırılır.

Buna göre;

- I. Kabotaj Kanunu
II. Aşar vergisinin kaldırılması
III. Türk Tarih Kurumu'nun açılması

Yukarıda verilen öncüllerden hangisi ya da hangileri milliyetçilik ilkesine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I ve III

3. Sercan: Atatürk'ün ---- ilkesine göre zamanla görevini yerine getiremeyen kurumlar kaldırılır ve yerine daha modern ve daha çağdaş kurumlar açılır. Böylece köklü değişiklikler yapılmış olur.

Sercan'ın açıklamasında boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Laiklik
B) Devletçilik
C) İnkılapçılık
D) Halkçılık

ÇİTA YAYINLARI

4. Varlık vergisi, Osmanlı Devleti'nde sadece çiftçilerden yaptıkları tarıma bağlı olarak alınan bir vergi idi. 1/10 oranında alınan bu vergi çiftçiler için ağır bir yük getirmekteydi. Bu durumun bilincinde olan Mustafa Kemal, toplumsal eşitliği sağlamak amacıyla 1925 yılında bu vergiyi kaldırmıştır. Varlık vergisinin kaldırılması Atatürk ilkelerinden Halkçılıkla ilgilidir.

Yukarıda yer alan metindeki bilgi yanlış nasıl düzeltilmelidir?

- A) Varlık vergisi / Aşar vergisi yapılarak
B) Halkçılık / milliyetçilik yapılarak
C) Toplumsal eşitlik / toplum sağlığı yapılarak
D) Çiftçiler / zanaatkarlar yapılarak

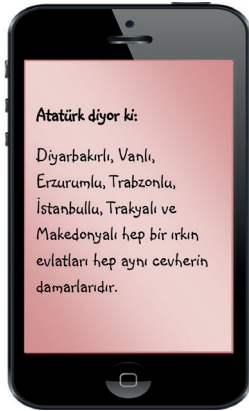

1. • Osmanlı'dan kalan Darül Fünun yerine 1933 yılında İstanbul Üniversitesi açılmıştır.
• 1925'te Ankara Hukuk Mektebi açılmıştır.
• 1935'Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi açılmıştır.
• 1943 yılında İstanbul'daki Mülkiye Mektebi, Siyasal Bilgiler Fakültesi adını almıştır.

Yukarıda verilen eğitimle ilgili örnekler hangi eğitim alanı ile ilgilidir?

- A) İlköğretim B) Ortaokul
C) Yüksek Öğretim D) Lise

2.

Süleyman'ın arkadaşına gönderdiği mesajdaki söz ATATÜRK ilkelerinden hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Milliyetçilik B) Cumhuriyetçilik
C) İnkılapçılık D) Halkçılık

3.

OKUL GAZETESİ

Halifelik, Hz. Muhammed'in ölümünden sonra İslam dünyasını yöneten siyasi ve dini liderdir. Yeni Türk devletinin ulus millet olmasından kaynaklı olarak İslam dünyasının dini liderliğini yapmak gibi bir amacı yoktu. Bu sebeple Halifelik 3 Mart 1924 tarihinde kaldırılmıştır.

Okul Gazetesi'nde Halifeliğin kaldırılması ile ilgili bir yazı yayınlanmıştır.

Verilen bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisine ulaşamayız?

- A) Cumhuriyetçilik B) Devletçilik
C) Milliyetçilik D) Laiklik

ÇİTA YAYINLARI

4.

Yukarıda bazı anahtar kelimeleri verilmiş olan Atatürk ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletçilik B) Milliyetçilik
C) Laiklik D) Cumhuriyetçilik

1. Erol öğretmen, derste Atatürk ilkelerini anlatırken ---- İlkesi ile ilgili sınıfta şöyle bir konuşma yaptı:

Erol öğretmen: 8. Sınıfta takdir alabilmek için şartlar nelerdir?

Tuğba: Zayıf notumuzun olmaması gerekir.
Levent: Ortalamamızın en az 85 olması gerekir.

Erol öğretmen: Haklısınız çocuklar, bunların haricinde mesela uzun boylu olmak, zengin olmak, erkek olmak, sporcu olmak gibi şartlar yoktur. Levent ve Tuğba arkadaşlarınızın söylediği şartları yerine getiren bütün öğrenciler takdir belgesi alır dedi.

Yukarıdaki anlatıma göre Erol Öğretmen derste hangi Atatürk ilkesini anlatıyordu?

- A) Milliyetçilik
B) Cumhuriyetçilik
C) Halkçılık
D) Laiklik

2. Mustafa Kemal Atatürk'ün söylevi olan Nutuk 1919 - 1927 yılları arasındaki olayları anlatan bir eserdir.

Nutuk 3 bölüme oluşur;

1. Bölüm: 1919 Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışından 1920 TBMM'nin açılışına kadar
2. Bölüm: 1920 TBMM'nin açılışından 1923 Cumhuriyetin ilanına kadar
3. Bölüm: 1923 Cumhuriyet'in ilanından 1927'ye kadar ki olayları anlatır.

Buna göre;

- I. Saltanatın kaldırılması
  - II. Halifeliğin kaldırılması
  - III. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
- yargılarından hangileri Nutuk'un 3. Bölümü içinde yer alır?**

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. İzmir İktisat Kongresi, 1923 yılında Kazım Karabekir'in başkanlığında 1135 üye katılımı ile toplanmıştır. İzmir İktisat (Ekonomi) Kongresinde ham maddesi ülkemizde olan sanayi dallarının kurulması, milli bankaların kurulması, yerli malının teşvik edilmesi, teknik eğitimin gerçekleştirilmesi gibi kararlar alınmıştır. Böylece milli ekonominin ilkeleri belirlenmiştir.

Buna göre İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar Atatürk ilkelerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Cumhuriyetçilik
B) Devletçilik
C) Laiklik
D) Milliyetçilik

- 4.

Mustafa Kemal, Şapkayı ilk olarak Kastamonu'da halka tanıtmıştır. 25 Kasım 1925 tarihinde çıkarılan kanunla da şapka giyilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Böylece fes ve sarık yasaklanmıştır. Fes, Osmanlı Devleti'ne Avusturya'dan ithale dilmekteydi. II. Mahmut döneminde devlet memurlarının fes giyilmesi zorunlu olunca halkın tepkisine neden olmuştu.

Mustafa Kemal'in de şapka kanununu çıkarması bazı kimse ve çevrelerce tepkiyle karşılanmış ve fesin kaldırılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Buna göre

- I. Yeniliklere halkın belirli bir kısmı hep karşı çıkmıştır.
- II. Mustafa Kemal, yeniliklerin öncüsü olmuştur.
- III. Osmanlı Devleti zamanında da şapka giyilmekteydi.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I - II - III

5.

Türk Medeni Kanunu 17 Şubat 1926 tarihinde kabul edilmiştir. Türk Medeni Kanunu ile toplumsal alanda kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır.

Aşağıda verilen örneklerden hangisi Türk Medeni Kanunu ile kadınlara verilen haklar arasında gösterilemez?

- A) Boşanma hakkının kadınlara da verilmesi
- B) Kadınların istediği meslekte çalışabilmesi
- C) Evlilikte resmi nikah zorunluluğunun getirilmesi
- D) Kadınların da milletvekili seçilebilmesi

7.

Atatürk döneminde siyasi alanda, sosyal alanda, hukuk alanında, ekonomik alanda ve eğitim kültür alanında inkılaplar yapılmıştır.

- Cumhuriyetin ilanı
- Ankara'nın başkent yapılması
- Saltanatın kaldırılması da bu yapılan inkılaplara örnektir.

Verilen örnek inkılaplardan yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi verilen örneklerle aynı alanda yapılmış bir inkılap hareketidir?

- A) Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- B) Soyadı Kanunu
- C) Halifeliğin Kaldırılması
- D) Kabotaj Kanunu

6.

3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ülkedeki tüm devlet okulları, medreseler, yabancı okullar ve kilise teşkilatına bağlı azınlık okulları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.

Tevhidi Tedrisat Kanunu ile ilgili bilgiden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eğitim sistemimiz millileştirildi.
- B) Okuma yazma oranı artırılmıştır.
- C) Eğitim ve öğretimde birlik sağlandı.
- D) Eğitimin ulusal ve çağdaş nitelik kazanması yolunda adım atıldı.

1. Saltanatın kaldırılması hem Cumhuriyetçilik hem halkçılık hem de laiklik ilkelerini içerir. Buna göre Atatürk ilkeleri ile ilgili hangisi söylenebilir?
- A) Birbirinden bağımsız ilkelerdir.
B) Birbirinden ayrılmaz bir bütündür.
C) Toplumsal barışı esas alır.
D) Diğer toplumlara da örnek olan evrensel ilkeledir.

2. Kubilay: Türk Kurumu'nun açılması milliyetçilikle ilgilidir.

Enes: Sümerbank'ın açılması devletçilikle ilgilidir.

Safa: Halifeliğin kaldırılması laiklikle ilgilidir.

Süleyman: Kabotaj Kanunu Cumhuriyetçilikle ilgilidir.

Yukarıdaki öğrencilerden hangisinin verdiği bilgi yanlıştır?

- A) Kubilay
B) Enes
C) Safa
D) Süleyman

- 3.

	Örnek	Milliyetçilik	Halkçılık
1.	Kabotaj Kanunu	X	
2.	Soyadı Kanunu		X
3.	İzmir İktisat Kongresi		X
4.	Kabotaj Kanunu	X	

Verilen tabloda örnek - ilke eleştirmesinden hangisi yanlıştır?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

4. Türk Medeni Kanunu ile kadın - erkek eşitliği sağlandı.

Türk Medeni Kanunu hangi ilke ve hangi alanda yapılan bir inkılaptır?

İlke	İnkılap
A) Milliyetçilik	Siyasi
B) Halkçılık	Hukuk
C) Halkçılık	Eğitim - Kültür
D) Cumhuriyetçilik	Toplumsal

5. Nutuk (Söylev) 1919 - 1927 yılları arasındaki olayların anlatıldığı önemli bir eserdir.

Nutuk'ta aşağıda verilen olaylardan hangisinin anlatılması beklenemez?

- A) Türk Medeni Kanunu
B) Medreselerin kapatılması
C) Maarif Teşkilatı Kanunu
D) Harf İnkılabı

- 6.

		Siyasi	Toplumsal
1.	Kılık Kıyafet İnkılabı		X
2.	Ankara'nın başkent yapılması		X
3.	Saltanatın Kaldırılması	X	
4.	Soyadı Kanunu		X

Yukarıda verilen tabloda örnek - inkılap eşleşmesinden hangisi yanlıştır?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

7. Cumhuriyet ilanı ve sonuçlarıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Başbakan İsmet Paşa olmuştur.
- B) Kabine sisteminden, meclis hükümeti sistemine geçildi.
- C) devletin yönetim şekli belirlendi.
- D) Meclis Başkanı ve hükümet başkanı farklı kişiler oldu.

8. Betül : ----

Kerem: Kişilerin toplumsal alanda tanınmasını sağlamak ayrıca hukuk ve askerlik işlerinde karşılıkları önlemektir.

Kerem'in verdiği cevaba göre Betül'ün sorusu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Kılık - kıyafet inkılabı neden yapıldı?
- B) Soyadı kanunu neden kabul edildi?
- C) Hafta sonu tatili neden pazara alındı?
- D) Türk Dil Kurumu neden açıldı?

9. Aşar vergisi, sadece Müslüman çiftçilerden alınan tarım vergisidir. 1925 yılında kaldırıldı.

Yukarıda verilen bilgi Atatürk'ün hangi ilke ve inkılabı ile ilgilidir?

- A) Halkçılık - Ekonomi alanı
- B) Devletçilik - Ekonomi alanı
- C) Halkçılık - Toplumsal alan
- D) Devletçilik - Toplumsal alan

10. Veli Öğretmen: Toplumda yanlış dini bilgiler, hurafeler ve dinin yanlış yorum ve anlayışının önüne geçmek için ---- kapatılmıştır.

Veli öğretmenin verdiği bilgideki boşluk aşağıdakilerden hangisi ile tamamlanmalıdır?

- A) Medreseler
- B) Darülfünun
- C) Tekke - zaviye
- D) Halifelik

1. Cumhuriyetin ilanı ile yeni Türk Devleti'nin yönetim şekli belirlenmiştir. Bunun yanında devlet başkanı sorunu halledilmiştir. Ayrıca meclis hükümeti sisteminden Kabine Hükümeti Sistemine geçilmiştir.

Meclis Hükümeti Sistemi

Kabine Hükümeti Sistemi

Buna göre;

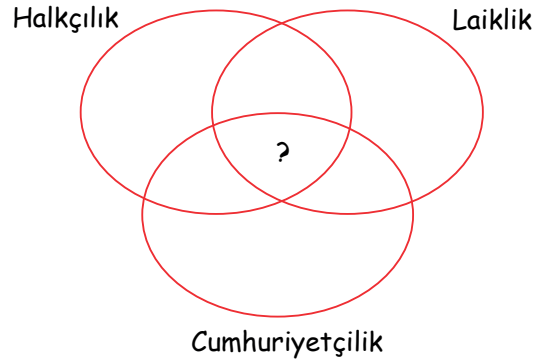
- I. Kabine Hükümeti Sistemi'nde meclis başkanı ile hükümetin başkanı aynı kişilerdir.
- II. Meclis Hükümeti Sistemi'nde Bakanlar, mecliste tek tek oylama ile belirlenmektedir.
- III. Kabine Hükümeti Sistemi'nde bakanlar farklı görüşte olmayacağı için uyum içinde çalışırlar.
- IV. Meclis Hükümeti Sistemi, Cumhuriyetin İlanı'na kadar uygulanmıştır.

Yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) I ve III   B) II ve IV   C) I, II ve IV   D) I, II ve IV

2. Atatürk ilkeleri ve inkılapları, birbiri ile bağlantılı ve birbiri ile zincirin halkaları gibi bağlıdır. Bu sebeple bir inkılap hareketi birden fazla ilke ile ilgili olabilir.

Yan tarafta üç Atatürk ilkesinin kesişen kümesi soru işareti ile verilmiştir.

Buna göre soru işareti (?) ile gösterilen alana yazılabilecek Atatürk inkılabı örneği aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Harf İnkılabı   B) Saltanatın kaldırılması
C) Türk Medeni Kanunu   D) Kılık kıyafet inkılabı

3. Atatürk İnkıpları, son yüzyıllarda Türk halkını geri bırakan kurumların kaldırılarak yerine daha modern ve çağdaş kurumların açılmasıdır. Buna bağlı olarak da siyasi, ekonomik, hukuki, toplumsal, ekonomik, eğitim-kültür ve sağlık alanında Atatürk tarafından inkıplar yapılmıştır.

	YAPILAN İNKILÂP	ALANI
1	Ankara'nın başkent yapılması	Toplumsal
2	Türk Medeni Kanunu'nun kabulü	Hukuki
3	Türk Tarih Kurumu'nun açılması	Eğitim ve Kültür
4	Soyadı Kanunu'nun kabulü	Siyasi

Yukarıda verilen inkılap - alan eşleştirmesinden hangi ikisi yer değiştirirse tablo doğru hale gelir?

- A) 1 ve 3   B) 2 ve 4   C) 2 ve 3   D) 1 ve 4

4. Mustafa Kemal ATATÜRK, esasları kendisi tarafından belirlenen ilkeleri oluşturmuştur. Atatürk ilkeleri Türk toplumunun yaşantısını düzenlemek ve daha çağdaş, daha modern bir uyumla şekillendirmek amacıyla ortaya konulmuştur.

Aşağıda Atatürk ilkelerine örnek olacak günlük hayattan örnek olaylar verilmiştir.

- 8. Sınıf öğrencisi Yunus, okul temsilciliği için aday olmuştur. Yunus'tan başka 4 arkadaşı daha bu görev için aday olmuşlardır. Yapılan seçimde Yunus, arkadaşlarından daha fazla oy alarak okul temsilcisi olmaya hak kazanmıştır.
- 7. Sınıf öğrencisi Alpay, derslerinde sorumluluk sahibi bir öğrencidir. Ayrıca Alpay, gereksiz yanan sınıf lambasını kapatır, okul mallarına (demirbaş) zarar vermez ve lavaboda da boş yere akan muslukları gördüğü zaman hemen kapatır.
- 6. Sınıf öğrencisi Erdiñç, arkadaşı Mehmet'e okulda takdir belgesi alabilmenin şartları nedir diye sordu? Mehmet de ortalanın en az 85 olması gerektiğini, zayıf notunun da olmaması gerektiğini belirtti ve şöyle ekledi. Bu şartları yerine getiren bütün öğrenciler takdir belgesi alabilir.

Yukarıdaki açıklamalarla aşağıda verilen ilkeler eşleştirildiğinde hangisi açıkta kalır?

- A) Milliyetçilik   B) Halkçılık
C) Laiklik   D) Cumhuriyetçilik

5. Cumhuriyetin ilanı ile yeni Türk Devleti'nin yönetim şekli belirlenmiştir. Bunun yanında devlet başkanı sorunu halledilmiştir. Ayrıca meclis hükümeti sisteminden Kabine Hükümeti Sistemine geçilmiştir.

	OSMANLI DEVLETİ	TÜRKİYE CUMHURİYETİ
Evlilik	Erkeklerin birden fazla evlilik yapmasına izin verilmiştir. Evliliklerde imam nikahı yeterli görülmüştür.	Tek eşlilik esası getirilmiştir. Resmi nikah zorunluluğu getirilmiştir.
Boşanma	Boşanma hakkı erkeklere aittir.	Kadınlara da boşanma hakkı verilmiştir.
Şahitlik	İki kadının şahitliği, bir erkeğe eşit kabul edilmiştir.	Bir kadının şahitliği bir erkeğe eşit kabul edilmiştir.
Miras	Kadın ya evlenirken babasının evinden aldığı çeyizi mirası kabul edilmiştir ya da erkek çocuğa iki hisse; kız çocuğa bir hisse verilmiştir.	Mirasta eşitlik sağlanmıştır.
Çalışma Hakkı	Kadınların çalışma hayatına girmesine ve çalışmasına izin verilmemiştir.	Kadınlar da çalışma hakkına kavuşmuştur.

Türk Medeni Kanunu ile ilgili olarak;

- I. Kadınlarla erkekler arasında her alanda tam eşitlik sağlanmıştır.
 II. Kadınların toplumsal yaşamda daha etkin olması için önemli kararlar alınmıştır.
 III. Ülke ekonomisinin geliştirilebilmesi için herkesin çalışmasının ve üretmesinin yolu açılmıştır.

Durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve IV

CEVAP ANAHTARI

Sen Çöz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	C	C	C	A	D	B	B	B	D	B
	11	12	13	14	15	16				
	C	A	B	B	C	A				

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8
	C	A	A	A	C	D	D	C

TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8
	D	D	D	C	B	B	B	C

TEST 3	1	2	3	4	5	6
	A	D	C	B	A	D

TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	C	B	B	D	B	C	A	C	C

TEST 5	1	2	3	4
	D	B	C	B

TEST 6	1	2	3	4	5	6	7
	B	D	C	A	C	B	A

TEST 7	1	2	3	4	5	6	7
	C	A	B	D	C	D	B

TEST 8	1	2	3	4	5	6	7
	C	C	D	A	D	B	C

TEST 9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	B	D	C	B	D	B	B	B	A	C

TEST 10	1	2	3	4	5
	C	B	D	C	B

CEVAP ANAHTARI

Etkinlik 1

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. Y
6. Y
7. D
8. Y
9. D
10. Y
11. Y
12. Y
13. Y
14. D
15. D
16. D

Etkinlik 2

1. Gümri
2. Londra Konferansı
3. Sakarya Meydan
4. Fransa'dır
5. Moskova Antlaşması
6. Şahin Bey
7. Teklif-i Milliye Emirleri
8. Halide Edip Adivar
9. Ermenistan'dır.
10. Yunan (Rum)
11. Doğu
12. Gazi / Mareşal
13. Karaağaç
14. Irak
15. Tarık Buğra
16. Azınlıklar

Etkinlik 3

SIRALAMA	TARİHİ
1	10
2	3
3	4
4	5
5	1
6	11
7	9
8	6
9	15
10	8
11	12
12	7
13	13
14	2
15	4

Etkinlik 4

Numarası
5
1
2
5
3
3
3
1
2
3
4
5
4
1
1
4
4
5
1